

Statistisch Jaarverslag

Arbeidsongevallen

Publieke Sector

2022

FEDRIS

Inhoud

1. INLEIDING	3
2. EVOLUTIE 2011–2022	5
3. GEVOLGEN VAN DE GEREGLDE ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN	10
4. PERSOONSKENMERKEN VAN DE SLACHTOFFERS VAN ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN IN DE PUBLIEKE SECTOR	13
5. BEROEPSKENMERKEN VAN DE SLACHTOFFERS VAN ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN.....	18
5.1. VERDELING VOLGENS BEROEPSCATEGORIE	18
5.2. VERDELING VOLGENS SOORT WERK	20
5.3. VERDELING VOLGENS CODE BEROEP (ISCO)	22
5.4. VERDELING VOLGENS ANCIËNNITEIT.....	23
5.5. VERDELING VOLGENS GROOTTE VAN DE ONDERNEMING.....	25
6. FREQUENTIEGRADEN EN WERKELIJKE ERNSTGRADEN	26
7. ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN VOLGENS DE ECONOMISCHE ACTIVITEITSSECTOR	28
8. ARBEIDSWEGONGEVALLLEN	35
9. VERGELIJKING TUSSEN DE KARAKTERISTIEKEN VAN DE ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN IN DE PUBLIEKE SECTOR EN DE PRIVÉSECTOR VAN 2019 TOT 2022	39

1. INLEIDING

De methode om de gegevens over de arbeidsongevallen in de publieke sector te verzamelen is fundamenteel gewijzigd vanaf 2014 met de inwerkingtreding van het K.B. van 7.5.2013 houdende uitvoering van artikel 20bis van de wet van 03.07.1967. Dit wetsartikel bepaalt dat de werkgevers uit de overheidssector (onderhevig aan de arbeidsongevallenwet van 03.07.1967) verplicht zijn de arbeidsongevallengegevens aan te geven aan de gegevensbank van FEDRIS via het portaal van de sociale zekerheid (Publiato).

Vóór 2014 werden de gegevens overgemaakt via papier en Excel-bestanden.

Deze elektronische overdracht via het netwerk van de sociale zekerheid laat België sinds 2016 toe om zijn verplichtingen na te komen die zijn vastgelegd in de Europese verordening 1338/2008 betreffende de Communautaire statistieken over de volksgezondheid en de gezondheid en veiligheid op het werk. Daarin is bepaald dat de diverse lidstaten de arbeidsongevallengegevens van werknemers, voor de ongevallen vanaf 2012, aan Eurostat moeten doorgeven. In de verordening n° 349/2011 van de Commissie van 11 april 2011 worden de uitvoeringsmodaliteiten inzake arbeidsongevallen verduidelijkt. De ongevalsgegevens van alle werknemers dienen te worden overgemaakt, met enkele uitzonderingen (militairen, veiligheidsdiensten, ..., waarvoor de mededeling facultatief is).

België bekam een vrijstelling op deze verordening tot de data van 2014 (met overdracht eind juni 2016). In 2022 werden, voor de negende keer reeds, de arbeidsongevallen (met meer dan drie dagen TAO of dodelijk) van alle Belgische werknemers doorgegeven aan Eurostat.

Dit jaarrapport 2022 baseert zich hoofdzakelijk op de gegevens uit de aangiftes via Publiato. De tewerkstellingsgegevens worden aangeleverd door de RSZ (inclusief data van de provinciale en lokale overheden (PPO)), waarmee frequentie- en ernstgraden berekend worden.

Twee openbare instellingen moeten hun gegevens niet (volledig) doorgeven aan FEDRIS: Defensie wat betreft het militair personeel, en het statutair personeel van HR Rail (NMBS-Infrabel), welke onder een specifieke reglementering vallen. De gegevens van ongevallen van militairen dienen ook niet te worden meegedeeld aan Eurostat.

Voor het statutair personeel van HR Rail (wet van 23.07.1926) heeft FEDRIS voor 2022, zoals in vorige jaren, een Excel-bestand ontvangen met ongevalsgegevens zoals die door de werkgever werden geregistreerd. Het contractueel personeel van HR Rail valt onder de wet van '71 en wordt opgenomen in de cijfers voor de privésector.

Wat Defensie (NACE 84220) betreft worden arbeidsongevallen van het militair personeel niet opgenomen in de gegevens die in dit rapport worden gepresenteerd, maar de ongevallen van burgerpersoneel daarentegen wel. In de RSZ-cijfers voor Defensie zijn ook de tewerkstellingsgegevens van het militair personeel inbegrepen (25.453 VTE in december 2022). Deze worden bijgevolg in mindering gebracht bij het berekenen van de frequentie- en ernstgraden die in dit rapport worden getoond. Eenzelfde correctie werd doorgevoerd bij de tewerkstellingscijfers voor de periode 2017-2021, zie Tabel 2.b.

Gezien de toegenomen betrouwbaarheid van de doorgegeven periodes inzake arbeidsongeschiktheid, is het in dit jaarrapport nu mogelijk om de structuur van het jaarverslag voor de privésector grotendeels te volgen. Dat neemt niet weg dat er enkele (blijvende) verschillen zijn:

- In het statistisch jaarverslag van de **privésector** wordt voor de gevolgen van het ongeval een verschil gemaakt tussen arbeidsongevallen:
 - zonder gevolg;
 - met tijdelijke arbeidsongeschiktheid;
 - met een voorziene blijvende ongeschiktheid;
 - met dodelijke afloop.

Om dit onderscheid te maken baseert men zich in de privésector op de effectieve duur van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid enerzijds, en de reserve voor voorziene blijvende ongeschiktheid (die de verzekeraar aanlegt) anderzijds. Deze gegevens moesten overgemaakt worden door de verzekeringsmaatschappijen na de afsluiting van het boekjaar. Voor het rapport dat betrekking heeft op de gegevens van het jaar 2022 werden deze gegevens door de verzekeringsmaatschappijen overgemaakt aan FEDRIS tegen 28 februari 2023.

De duur van de arbeidsongeschiktheid in de jaarlijkse statistieken van de privésector wordt bepaald door het aantal dagen dat de verzekeringsonderneming betaalde tijdens het boekjaar. Dit betekent dat ongevallen die zich voordeden in december 2022 maximaal 30 dagen tijdelijke ongeschiktheid hadden in het jaarrapport van 2022.

- In het statistisch jaarverslag van de **publieke sector** wordt voor de gevolgen van het ongeval een verschil gemaakt tussen arbeidsongevallen:
 - zonder gevolg;
 - met tijdelijke arbeidsongeschiktheid tot 6 maanden;
 - met tijdelijke arbeidsongeschiktheid van meer dan 6 maanden;
 - met dodelijke afloop.

Hiervoor baseert men zich op de effectieve duur van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid. De duurtijd van een periode tijdelijke arbeidsongeschiktheid wordt voor de publieke sector bepaald door het aantal dagen ongeschiktheid tot ongeveer het einde van het jaar na het ongeval te tellen, en dus niet enkel door het aantal dagen tijdelijke ongeschiktheid tijdens het jaar van het ongeval. Dit geeft een ander (mogelijk meer realistisch) beeld van de gevolgen. Periodes van tijdelijke arbeidsongeschiktheid worden in dit rapport dus bepaald op basis van de gegevens die via Publiato tot eind 2023 werden doorgegeven.

Nog een verschil met de privésector is dat men voor de publieke sector niet beschikt over het gegeven 'reserve voor voorziene blijvende arbeidsongeschiktheid'. De opsplitsing tijdelijke arbeidsongeschiktheid van 'minder' en 'meer' dan 6 maanden werd gebaseerd op het criterium dat EUROSTAT hanteert om een arbeidsongeval als een ongeval met een blijvende arbeidsongeschiktheid te beschouwen.

In hoofdstuk 2 van het statistisch verslag van de publieke sector wordt wel een opsplitsing gemaakt tussen tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid. Het betreft hier de regelingen met een blijvende arbeidsongeschiktheid die ondertussen in de FEDRIS-databanken opgenomen werden.

We maken een onderscheid tussen arbeidsplaatsongevallen, arbeidswegongevallen en ongevallen 'buiten de werkplek gebeurd, maar veroorzaakt door een derde tijdens de uitvoering van de taken van het slachtoffer'. Het betreft dan b.v. een politieagent(e) die in zijn/haar vrije tijd wordt aangevallen door iemand die hij/zij tijdens de ambtsuitoefening een bekeuring heeft gegeven.

2. EVOLUTIE 2011-2022

De arbeidsongevulsstatistieken 2022 bestaan uit de gegevens van de instellingen die zijn onderworpen aan de wet van 03.07.1967 en van het statutaire personeel van HR Rail. Ze gaan over 44.468 ongevalsangiften, waarvan 91,9% werd aanvaard en 8,1% werd geweigerd. In 2022 is het aantal aangiften van arbeidsongevallen met 6,6% gestegen in vergelijking met 2021. De voornaamste oorzaak van deze stijging kan wellicht toegewezen worden aan de verder dalende impact van de COVID-19 crisis (wat minder telewerk, terug openen van ondernemingen...) die ook in 2020 nog invloed had op de cijfers. Toch ligt het totaal aantal (al dan niet aanvaarde) aangiften nog beduidend onder het niveau van 2019, en de jaren ervoor. De reden hiervoor is waarschijnlijk het (blijvend) gestegen aandeel van telewerk in heel wat sectoren.

Deze vaststelling, een sterke daling in 2020 gevolgd door een minder sterke stijging in 2021 en 2022 van het aantal arbeids(plaats)ongevallen, zal zich bijgevolg regelmatig herhalen doorheen dit rapport, bijvoorbeeld bij het bespreken van de opgesplitste aantallen ongevallen volgens de aard van het ongeval, leeftijdscategorie, sector, beroepscategorie of soort werk, of bij het toelichten van de graad (op/per 1.000 of 100.000 VTE) van enkele van deze grootheden.

Tabel 2.a: Evolutie van de aangiften arbeidsongevallen in de publieke sector voor de periode 2011–2022

Aangiften arbeidsongevallen in de publieke sector						
Jaar	Aangiften		Aanvaarde ongevallen		Geweigerde ongevallen	
	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100
2011	55.920	100	51.711	100	4.209	100
2012	54.566	98	50.129	97	4.437	105
2013	54.193	97	49.572	96	4.621	110
2014	50.884	91	46.291	90	4.593	109
2015	49.475	88	46.023	89	3.452	82
2016	50.775	91	47.421	92	3.354	80
2017	50.892	91	47.621	92	3.271	78
2018	50.986	91	47.664	92	3.322	79
2019	51.869	93	48.248	93	3.621	86
2020	37.411	67	34.066	66	3.345	80
2021	41.715	75	38.085	74	3.630	86
2022	44.468	80	40.886	79	3.582	85

Tabel 2.b: Evolutie van de aangiften arbeidsongevallen in de publieke sector in relatie tot de evolutie van de werkgelegenheid in aantal VTE's voor de periode 2017–2022

Aangiften arbeidsongevallen in de publieke sector			
Jaar	VTE	Aangiften	Graad op 100.000 VTE
2017	778.071	50.892	6.541
2018	777.906	50.982	6.554
2019	784.057	51.869	6.615
2020	784.869	37.411	4.767
2021	794.061	41.715	5.253
2022	813.243	44.468	5.468

Wanneer men de tewerkstelling, uitgedrukt in voltijdse equivalenten (VTE), in rekening brengt, stelt men vast dat de aangiftegraad, het aantal aangiften per 100.000 VTE, in 2022 gestegen is met 4,1 % ten opzichte van 2021, na een daling van 28 % in 2020 ten opzichte van 2019, en een stijging van 10,2 % in 2021 ten opzichte van 2020. De tewerkstelling in de publieke sector (in aantal VTE, exclusief militair personeel bij Defensie) is in 2022 met 2,4 % is gestegen tegenover 2021.

Tabel 2.c: Evolutie van de aanvaarde arbeidsongevallen in de publieke sector voor de periode 2011–2022

Aanvaarde arbeidsongevallen in de publieke sector								
Jaar	Soort ongeval						TOTAAL	
	Arbeidsplaats		Arbeidsweg		Veroorzaakt door een derde buiten de uitoefening van de functie, maar door het feit van die functie			
	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100
2011	41.423	100	10.191	100	97	100	51.711	100
2012	39.886	96	10.175	100	68	70	50.129	97
2013	38.502	93	11.020	108	50	52	49.572	96
2014	36.993	89	9.097	89	201	207	46.291	90
2015	36.468	88	9.490	93	65	67	46.023	89
2016	37.569	91	9.784	96	68	70	47.421	92
2017	36.934	89	10.629	104	58	60	47.621	92
2018	37.059	89	10.550	104	55	57	47.664	92
2019	36.665	89	11.452	112	131	135	48.248	93
2020	26.972	65	7.073	69	21	22	34.066	66
2021	29.863	72	8.191	80	31	32	38.085	74
2022	30.946	75	9.867	97	73	75	40.886	79

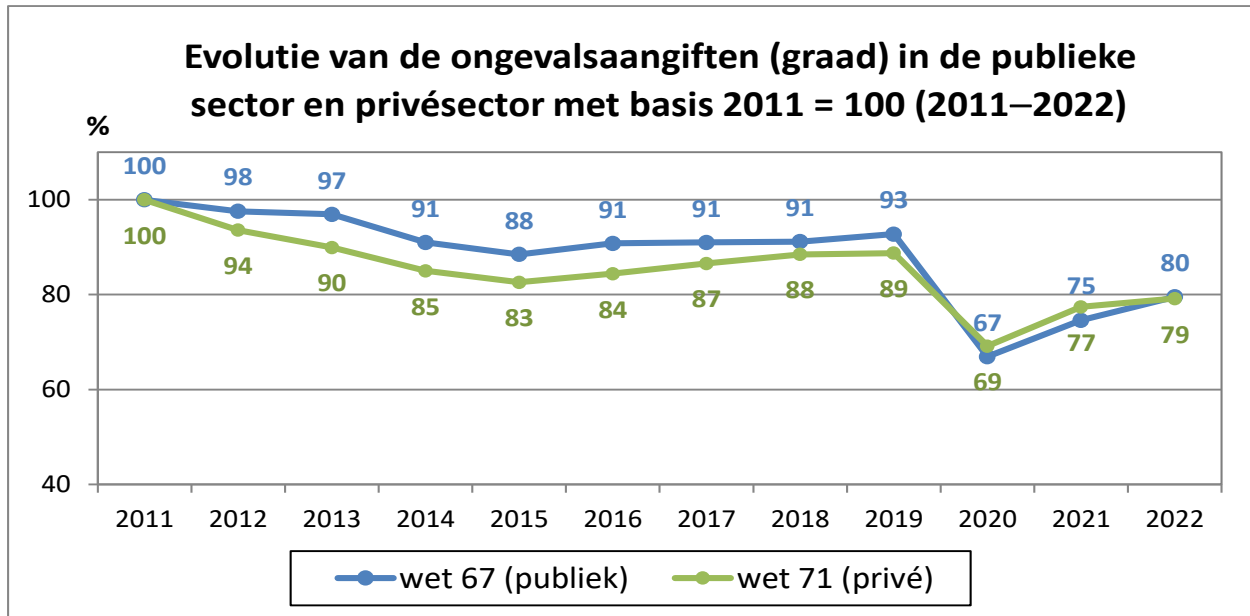
In 2022 stellen we een stijging van 3,6% vast van het aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen ten opzichte van 2021, en een nog sterkere stijging van 20,5% van het aantal aanvaarde arbeidswegongevallen in 2022. Ook hier is de vaststelling dat de aantallen per soort ongeval in 2022 beduidend lager zijn dan in 2019.

Tabel 2.d: Evolutie van de geweigerde aangiften van arbeidsongevallen in de publieke sector voor de periode 2011–2022

Geweigerde aangiften in de publieke sector								
Jaar	Soort ongeval						TOTAAL	
	Arbeidsplaats		Arbeidsweg		Veroorzaakt door een derde buiten de uitoefening van de functie, maar door het feit van die functie			
	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100	N	Vershil op index 100
2011	3.492	100	707	100	10	100	4.209	100
2012	3.635	104	793	112	9	90	4.437	105
2013	3.691	106	905	128	25	250	4.621	110
2014	3.696	106	867	123	30	300	4.593	109
2015	2.767	79	671	95	14	140	3.452	82
2016	2.631	75	701	99	22	220	3.354	80
2017	2.573	74	688	97	10	100	3.271	78
2018	2.606	75	701	99	15	150	3.322	79
2019	2.784	80	825	117	12	120	3.621	86
2020	2.626	75	706	100	13	130	3.345	80
2021	2.798	80	819	116	13	130	3630	86
2022	2.686	77	882	125	14	140	3.582	85

Op basis van deze tabel is de meest opvallende vaststelling dat de aantallen geweigerde aangiften voor ongevallen op de arbeidsplaats vergelijkbaar zijn met de aantallen die in de periode 2019-2021 werden opgetekend, terwijl het aantal geweigerde aangiften voor ongevallen op de arbeidsweg een duidelijke stijging vertoont, als gevolg van het gestegen aantal aangiften in 2022 (in de categorie “Veroorzaakt door een derde...” zijn de aantallen te klein voor verregaande gevolgtrekkingen).

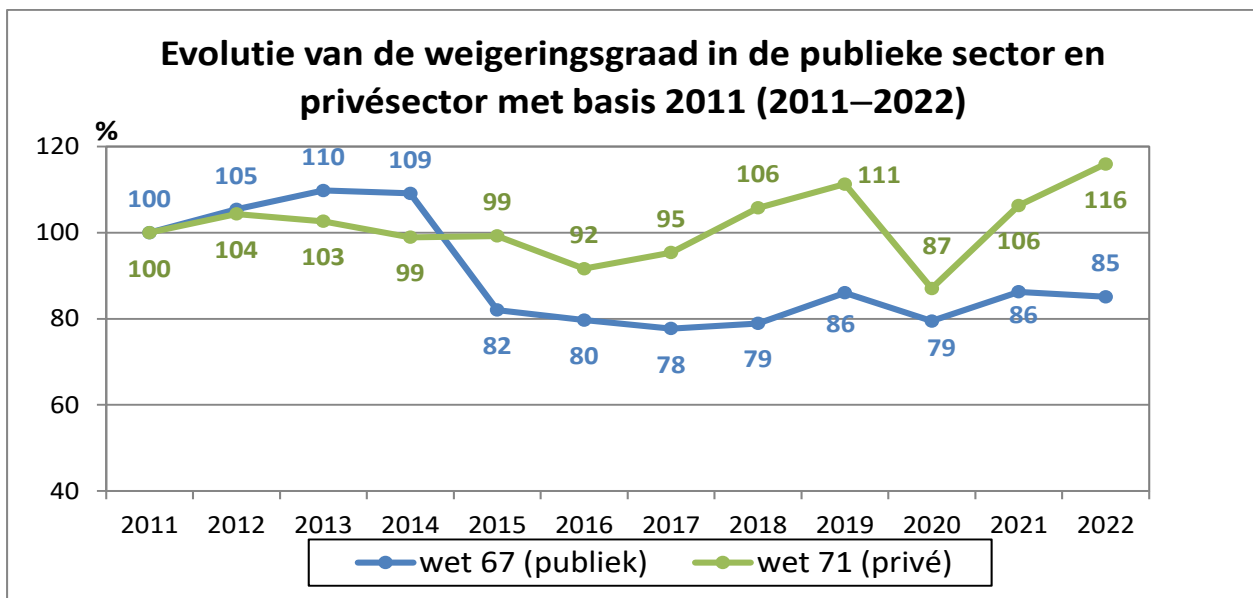
Grafiek 2.a: Evolutie van de graad van het aantal ongevalsangiften in de publieke sector en privésector met basis 2011=100 (periode 2011–2022)

De gegevens van de publieke (wet 67) en privésector (wet 71) van de laatste 11 jaar (Grafiek 2.a) tonen een gelijkaardige trend, tot in 2022.

Zowel voor de publieke als voor de privésector doet zich in 2022 een stijging voor van het aantal arbeidsongevallenaangiften in vergelijking met het jaar ervoor. Dit aantal niettemin blijft beduidend onder het niveau van 2019. Het gaat hier enkel om absolute aantallen aangiften.

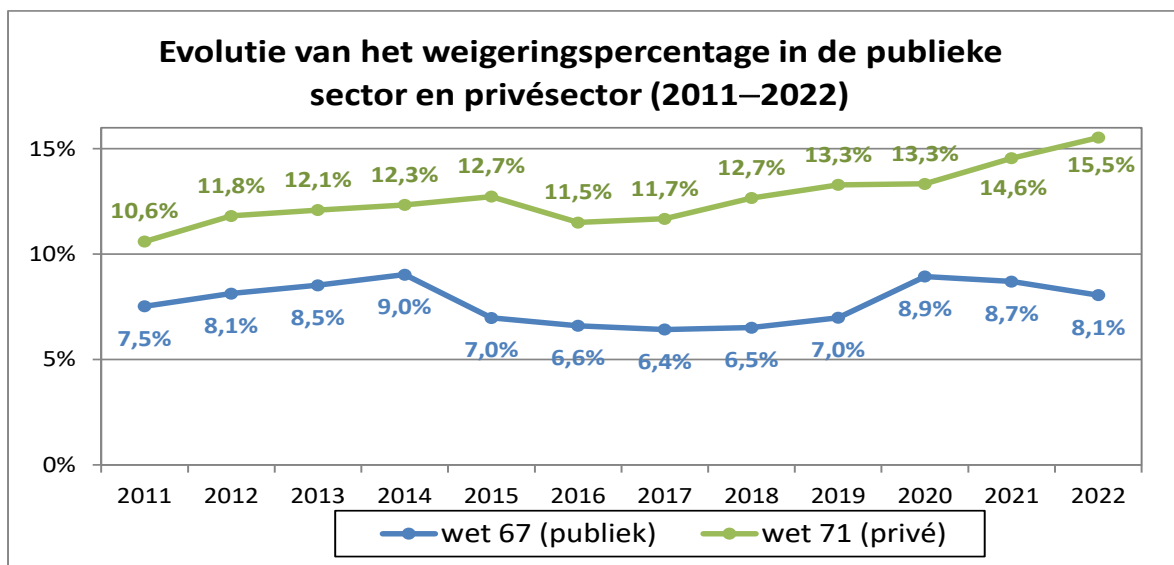
Grafiek 2.b: Evolutie van de graad van het aantal geweigerde aangiften in de publieke sector en privésector met basis 2011=100 (periode 2011–2022)

Wat de weigeringsgraad betreft stelt men in 2022 in de privésector een significante stijging vast, terwijl deze graad in de publieke sector vrijwel gelijk is aan deze in het jaar ervoor (Grafiek 2.b).

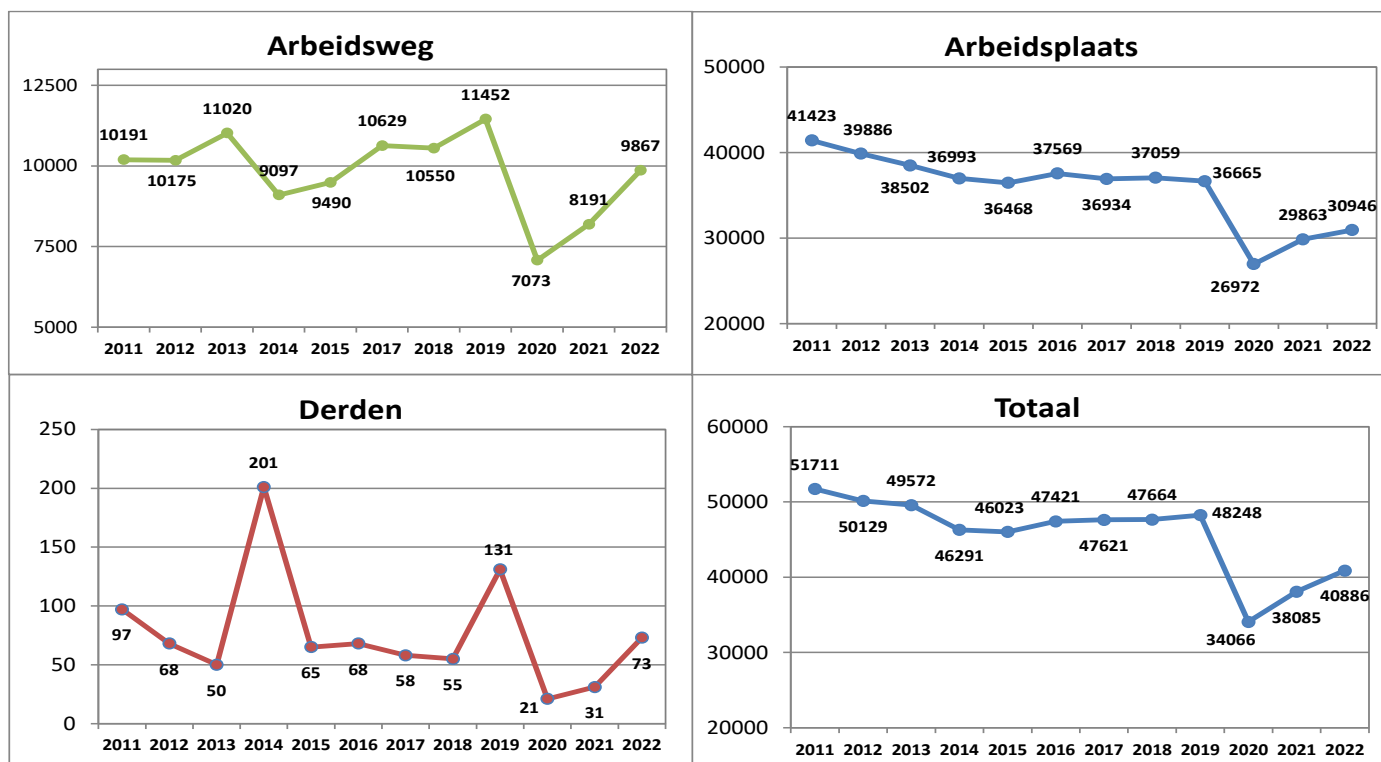
De weigeringsgraden in 2022 zijn vergelijkbaar met de waarden die in 2019 werden opgetekend, na een uitgesproken daling in 2020.

Grafiek 2.c : Evolutie van het percentage geweigerde aangiften in de publieke sector en privésector (periode 2011–2022)

Het weigeringspercentage in de publieke sector vertoont een licht dalende trend gedurende de periode 2020-2022, na een significante stijging in 2020 tegenover de periode 2015-2019. In de privésector zien we een gestage stijging over vrijwel de volledige periode 2011-2022.

Grafiek 2.d: Evolutie van de aanvaarde arbeidsongevallen in de publieke sector, volgens de aard van het ongeval (periode 2011–2022)

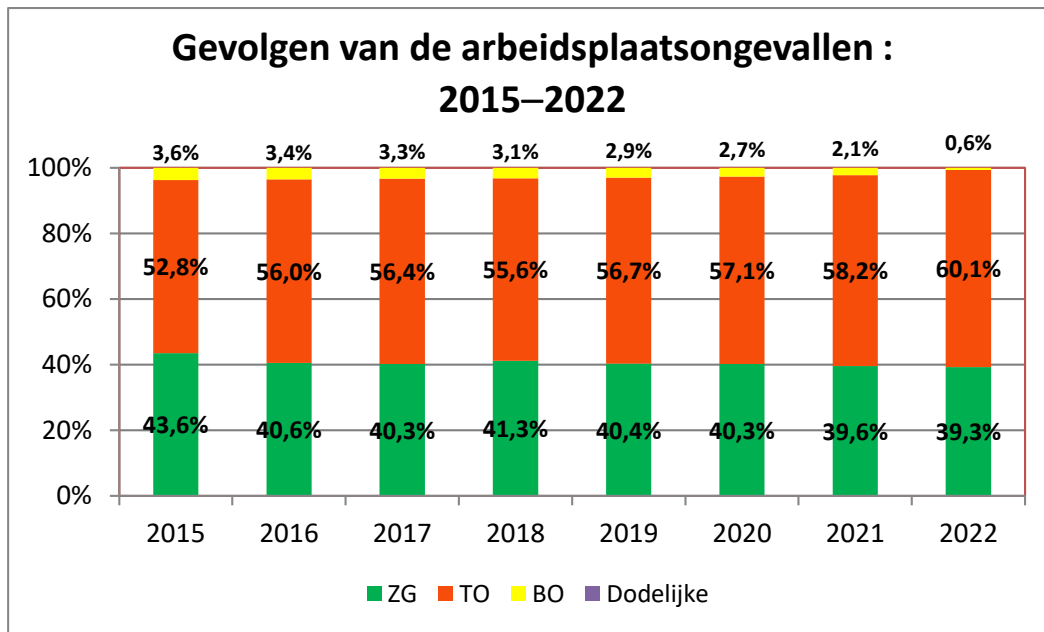

Wat betreft het aantal aanvaarde ongevallen ziet men in 2022, net zoals in 2021, een verdere stijging van het aantal absolute arbeidsongevallen, zowel op de weg als op de arbeidsplaats.

De aantallen getoond in deze grafieken voor 2022 blijven evenwel (ver) onder het niveau van 2019.

3. GEVOLGEN VAN DE GEREDELDE ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN

Grafiek 3.a: Evolutie van het procentueel aandeel van de gevolgen van de geregelde arbeidsplaatsongevallen (periode 2015–2022)

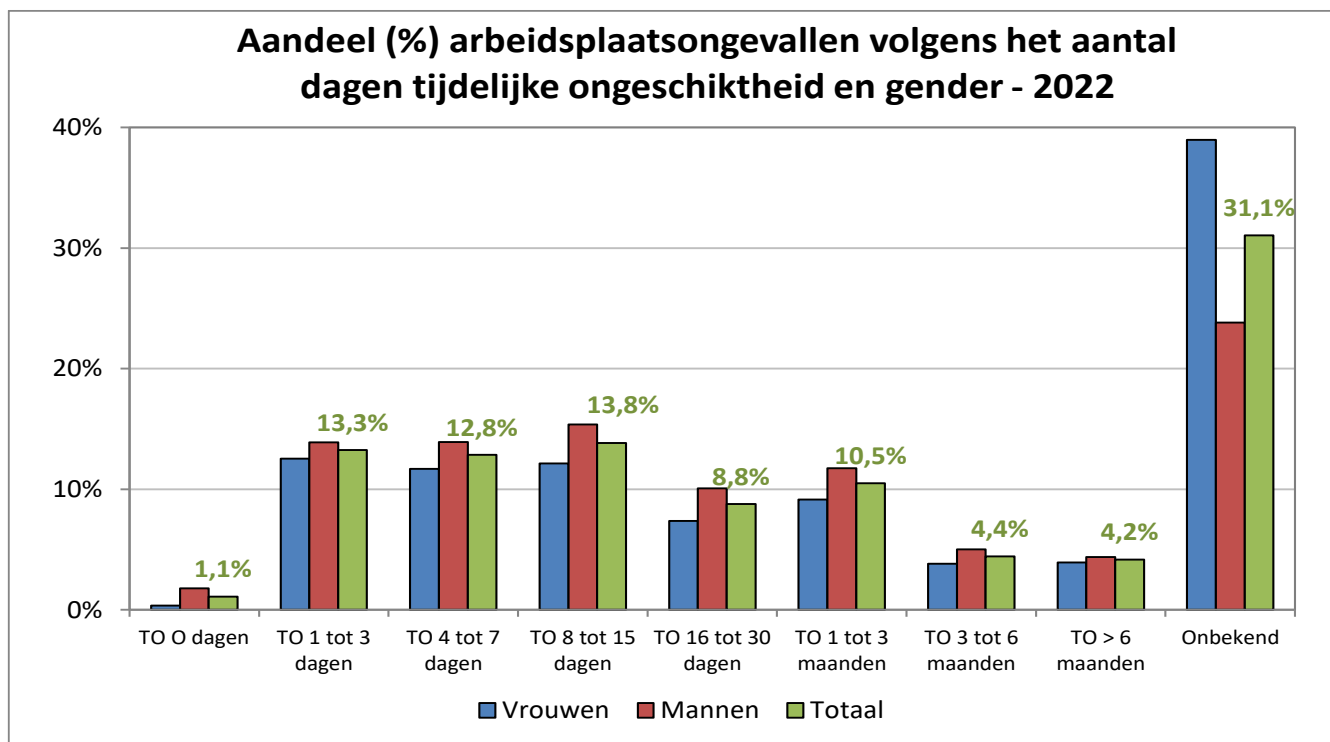
Wanneer we voor de arbeidsplaatsongevallen van 2022 kijken naar wat er werkelijk geregeld werd dan stellen we vast dat:

- 0,6% geregeld werd met een blijvende arbeidsongeschiktheid (BO)
- 60,1% een tijdelijke ongeschiktheid tot gevolg had (TO)
- 39,3% zonder gevolgen bleven (ZG).

We observeren een daling van het percentage arbeidsplaatsongevallen die geregeld werden met een blijvende arbeidsongeschiktheid (BO), omdat men steeds moet wachten tot het moment dat de letsels ten gevolge van het arbeidsongeval niet meer blijken te evolueren vooraleer men een blijvend percentage kan toekennen. Een stijgende tendens geldt bijgevolg voor de arbeidsongevallen met TO in de periode 2015-2022.

We stellen ook vast dat het procentueel aandeel van aantal ongevallen *zonder gevolgen* (ZG) een (licht) dalende trend vertoont voor vrijwel de volledige periode 2015-2022: van 43,6% in 2015 tot 39,3% in 2022. Het omgekeerde geldt bijgevolg voor het aandeel van de ongevallen *met gevolgen*: van 56,4% in 2015 naar 60,7% in 2022. In de absolute cijfers observeren we niettemin een geleidelijke daling van het aantal ongevallen met gevolgen: van 20.569 in 2015 naar 18.788 in 2022.

Grafiek 3.b: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens aantal dagen tijdelijke arbeidsongeschiktheid en gender - 2022

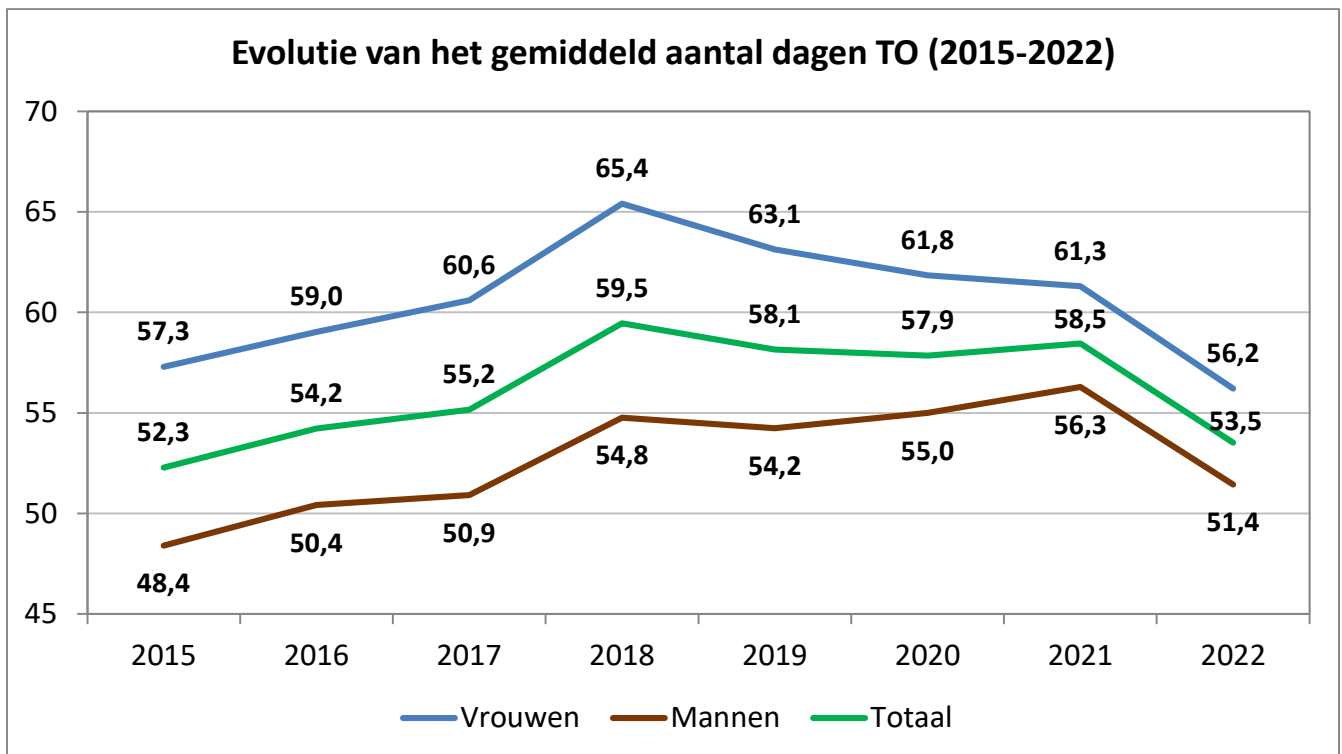
Bovenstaande grafiek toont de arbeidsplaatsongevallen volgens het effectief aantal dagen tijdelijke ongeschiktheid (totaal), en de opdeling volgens gender.

Dit aantal dagen tijdelijke ongeschiktheid wordt berekend op basis van de *gekende* periodes van tijdelijke ongeschiktheid (aanvaarde en twijfelachtige) die werden meegedeeld door Medex, de herverzekeraar, of de werkgever, en die gekend zijn in september 2023. Wanneer er geen enkele periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid werd meegedeeld, maar er wel een voorziene tijdelijke ongeschiktheid werd opgegeven door de werkgever bij de aangifte, werd deze in rekening gebracht.

Het aandeel van de niet gekende gegevens is vrij groot, zoals blijkt uit de laatste categorie in Grafiek 3.b. Bovendien heeft het grotere aandeel niet gekende gegevens bij vrouwen een duidelijke invloed op het procentueel aandeel in de andere categorieën (som = 100%).

Na onderzoek van deze **9.610 dossiers waarvoor geen periodes TO gekend zijn**, blijkt dat er voor 45,5% van de dossiers toch één of meerdere periodes van tijdelijke ongeschiktheid waren, die niet werden meegedeeld door Medex of de herverzekeraar. Voor 3,0% van deze dossiers waren er geen gevolgen. Voor 51,5% blijven de gevolgen onbekend.

Grafiek 3.c: Evolutie van het gemiddeld aantal dagen tijdelijke arbeidsongeschiktheid in de publieke sector - verdeling volgens gender (periode 2015–2022)

Deze grafiek toont het gemiddeld aantal dagen tijdelijke arbeidsongeschiktheid (TO) bij mannen, vrouwen en totaal, in de periode 2015–2022. Bij de berekening werd enkel rekening gehouden met de *gekende* periodes van tijdelijke ongeschiktheid bij de *aanvaarde* arbeidsplaatsongevallen, met *minstens 1 dag* TO.

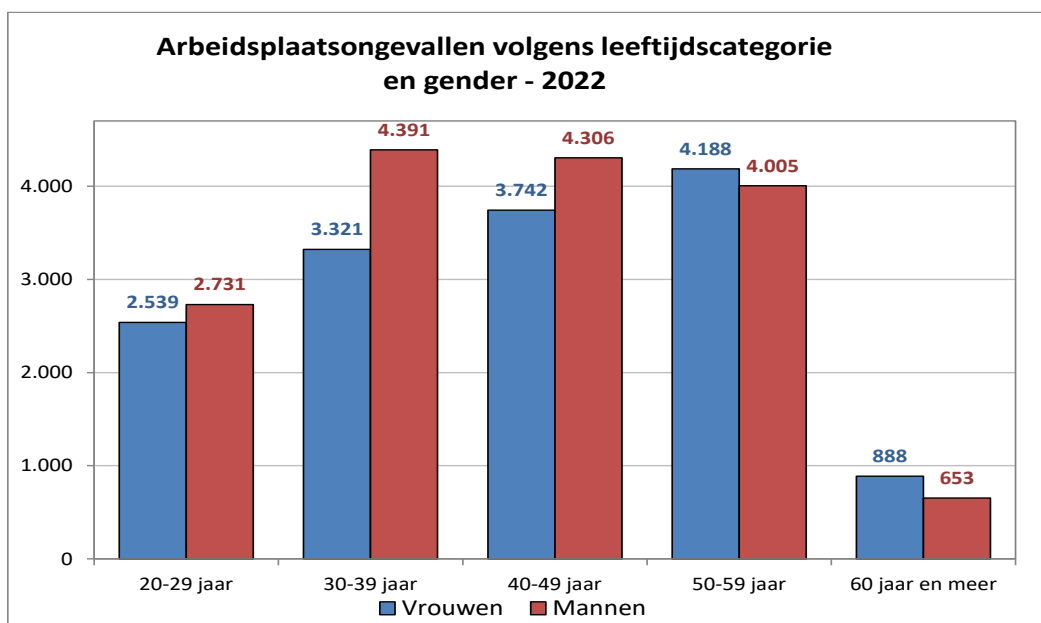
We stellen vast dat het gemiddeld aantal dagen TO (bij mannen en vrouwen) in de periode 2015-2018 een stijgende trend vertoont, waarna een lichte daling van het totaal aantal dagen TO wordt waargenomen, die vooral wordt veroorzaakt door een daling van het gemiddeld aantal dagen TO bij vrouwen in de periode 2018-2022. De meer uitgesproken daling in 2022 ten opzichte van 2021 is wellicht het gevolg van de vaststelling dat bij relatief meer ongevallen in 2022 de einddatum van de periode TO (nog) niet gekend is.

Een tweede vaststelling is dat tot 2018 het verschil tussen het gemiddeld aantal dagen TO bij vrouwen en mannen ongeveer tien dagen bedroeg, waarna is dit verschil stelselmatig is gedaald, tot een niveau van een vijftal dagen in 2021-2022.

Uit de vergelijking met Grafiek 3.b volgt dat de *mediaan* van het aantal dagen TO in 2022 voor elke categorie beduidend lager is dan het *gemiddelde* (dit werd geverifieerd met de gedetailleerde gegevens waarop deze grafiek is gebaseerd, waaruit blijkt dat de mediaan voor elke categorie in bovenstaande grafiek ongeveer elf dagen bedraagt). Dit wijst erop dat het gemiddelde sterk beïnvloed wordt door de arbeidsongevallen met een groot aantal dagen TO. Deze observatie geldt eveneens voor de voorafgaande jaren.

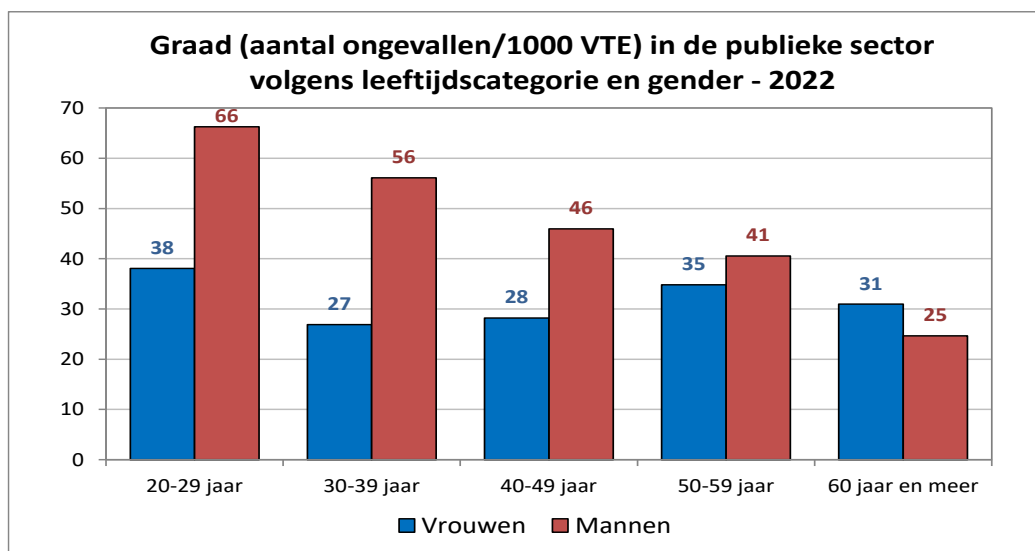
4. PERSOONSKENMERKEN VAN DE SLACHTOFFERS VAN ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN IN DE PUBLIEKE SECTOR

Grafiek 4.a: Arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens leeftijdscategorie en gender van het slachtoffer - 2022

Bij vrouwen gebeuren meer arbeidsplaatsongevallen in de categorie ≥ 50 jaar dan bij mannen. Het omgekeerde is waar in de andere leeftijdscategorieën. In de publieke sector vertegenwoordigen vrouwen wel 58,2% van de tewerkstelling (in VTE), tegenover 41,8% bij mannen (gegevens 2022).

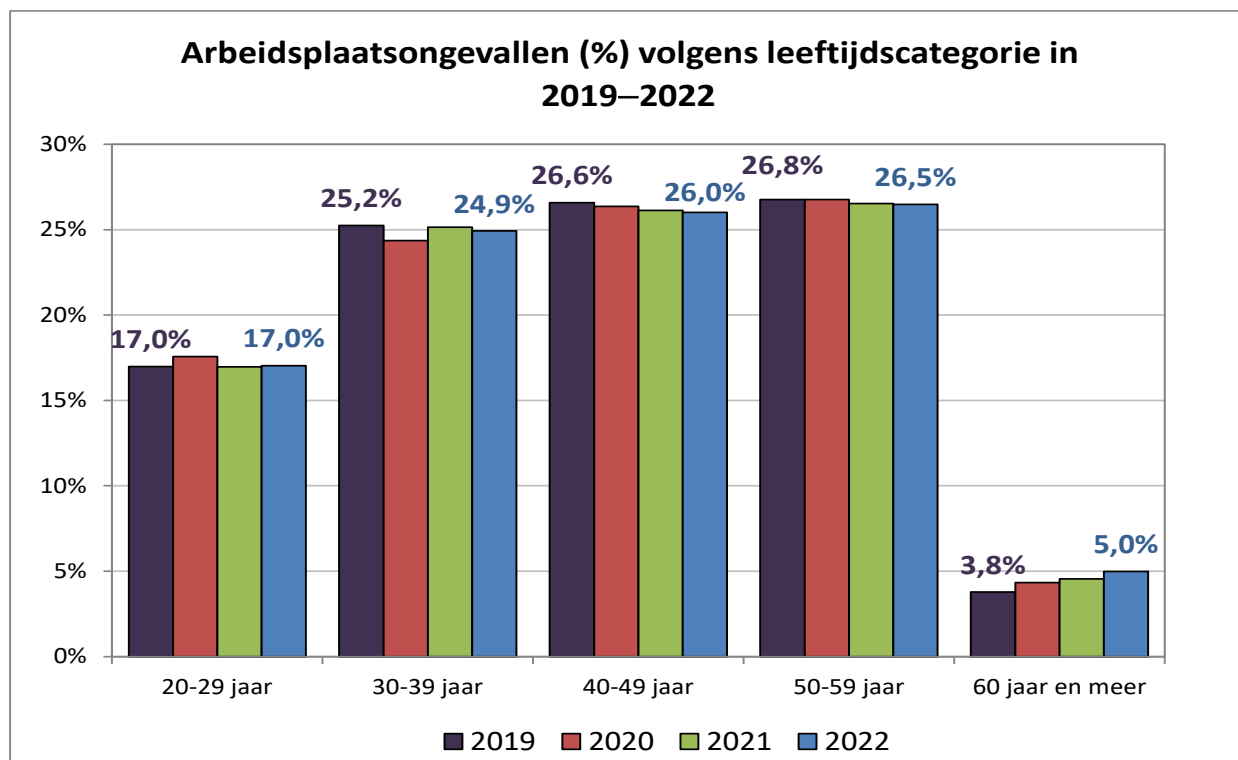
Grafiek 4.b: Graad per 1000 werknemers (VTE) van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling van het aantal ongevallen volgens leeftijdscategorie en gender van het slachtoffer - 2022

Deze graad per 1000 VTE omvat alle aanvaarde arbeidsplaatsongevallen, ook deze met 0 dagen arbeidsongeschiktheid. Uit bovenstaande grafiek kunnen we besluiten dat deze variabele in alle leeftijdscategorieën bij mannen beduidend hoger ligt dan bij vrouwen, behalve bij de oudste werknemers.

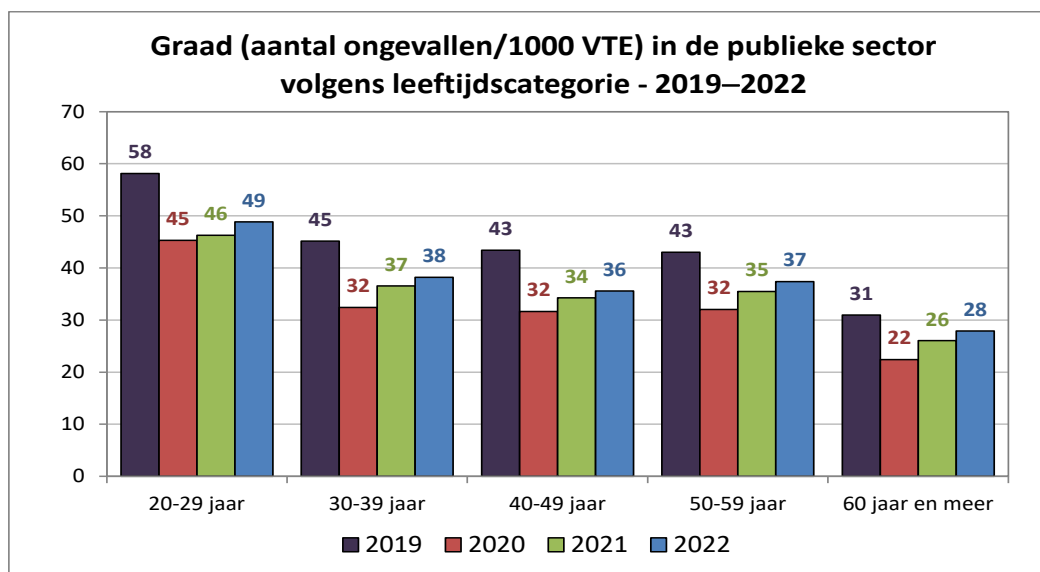
Bij mannen vertoont deze variabele een duidelijk dalende trend naarmate de leeftijd van de werknemer stijgt, terwijl deze bij vrouwen relatief stabiel blijft.

Grafiek 4.c: Evolutie aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens leeftijdscategorie (periode 2019–2022)

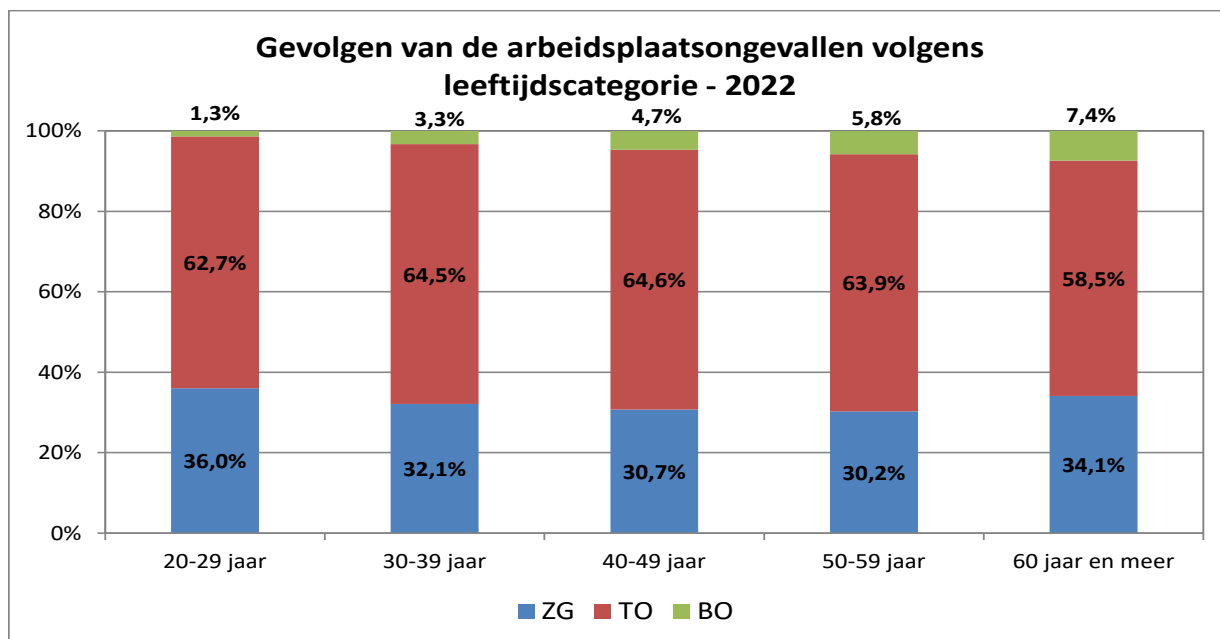
Op basis van Grafiek 4.c stellen we vast dat zich in de leeftijdscategorie 20-39 jaar geen grote wijzigingen hebben voorgedaan over de periode 2019-2022 met betrekking tot de verdeling van het percentage aanvaarde arbeidsongevallen. Het aandeel van de hoogste leeftijdscategorie ≥ 60 jaar daarentegen vertoont een duidelijk stijgende trend voor de periode 2019-2022, van 3,8% naar 5,0%, terwijl er in de leeftijdscategorie 40-59 jaar eerder sprake is van een dalende trend, van 53,4% naar 52,5%.

Grafiek 4.d: Evolutie van de graad per 1000 VTE van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens leeftijdscategorie van het slachtoffer (periode 2019–2022)

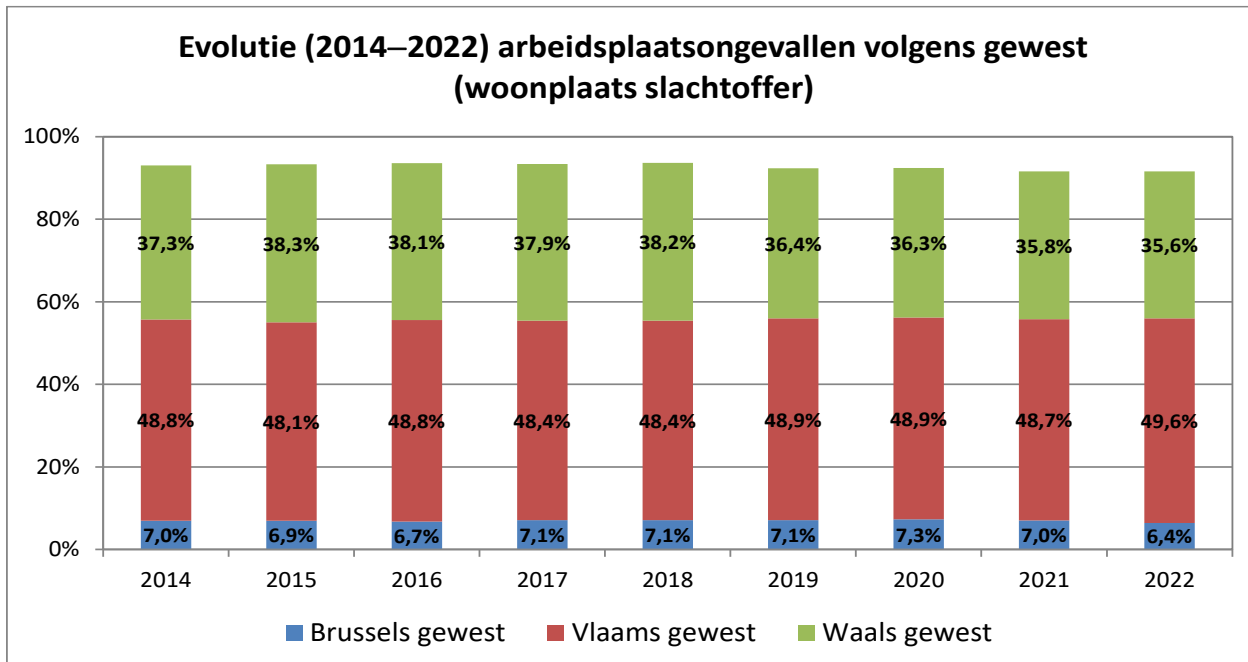
Na een duidelijke daling in 2020, vertoont de graad per 1000 VTE in 2022, net als in 2021, terug een lichte stijging, en dit in alle leeftijdscategorieën. Deze waarden blijven echter nog onder het niveau van 2019.

Grafiek 4.e: Gevolgen van arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens leeftijdscategorie - 2022

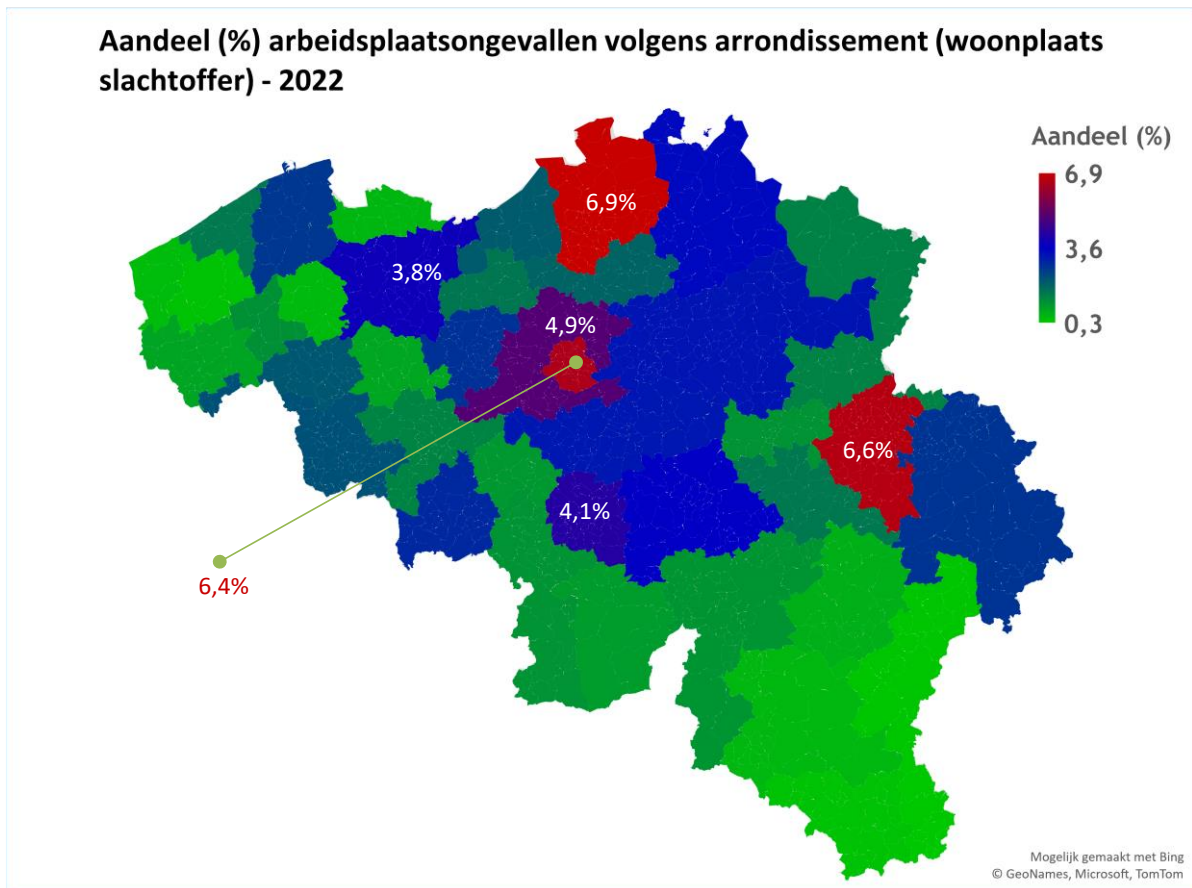
De meest opvallende trend in deze grafiek is het stijgend aandeel van de arbeidsplaatsongevallen met blijvende arbeidsongeschiktheid (BO) naarmate de leeftijd van de werknemers stijgt: van 1,3% in de categorie 20-29 jaar, naar 7,4% bij de oudste werknemers.

Grafiek 4.f: Evolutie arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens gewest (woonplaats slachtoffer) - 2014–2022

Ook in 2022 komen 6,4% van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen voor bij slachtoffers die in het Brussels Gewest wonen, 49,6% van de arbeidsplaatsongevallen bij slachtoffers woonachtig in het Vlaams Gewest en 35,6% van de arbeidsplaatsongevallen bij slachtoffers woonachtig in het Waals gewest. Van 8,4% van de arbeidsplaatsongevallen is de code verblijfplaats niet gekend in 2022. Hieronder vallen het personeel van HR Rail (statutairen) en de werknemers woonachtig in het buitenland.

Grafiek 4.g: Procentueel aandeel van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens arrondissement (woonplaats van het slachtoffer) - 2022

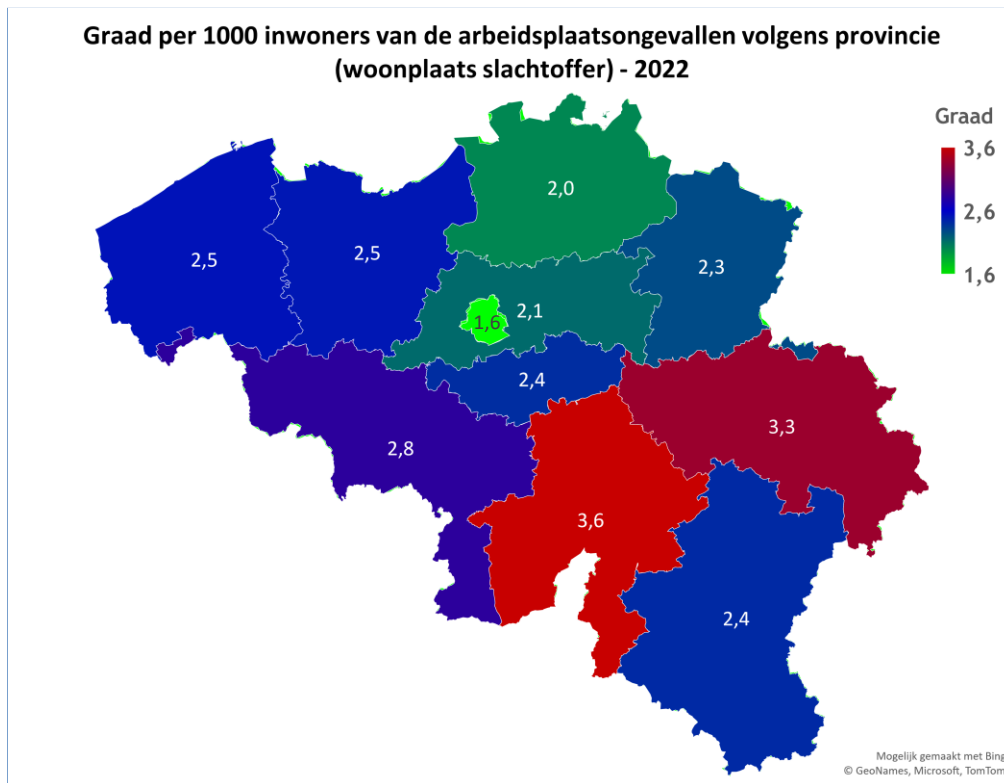

Grafiek 4.g toont een kaart van België met de 44 arrondissementen, met het procentueel aandeel van de arbeidsplaatsongevallen in 2022 per arrondissement, op basis van de woonplaats van het slachtoffer.

De arrondissementen Antwerpen (6,9%), Luik (6,8%), Brussel-hoofdstad (6,4%), Halle-Vilvoorde (4,9%), Charleroi (4,1%) en Gent (3,8%) vertegenwoordigen de 6 hoogste waarden.

De andere arrondissementen met een aandeel hoger dan 3% zijn Namen (3,6%), Turnhout (3,4%), Hasselt (3,3%), Leuven (3,2%) en Nijvel (3,2%), wat duidelijk tot uiting komt op bovenstaande kaart, zie het centrale blauwe gedeelte. Dit aandeel ligt in de meeste andere arrondissementen beduidend lager.

Grafiek 4.h: Graad per 1000 inwoners van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling per provincie volgens de woonplaats van het slachtoffer

Het is niet toevallig dat de arrondissementen met de hoogste waarden in Grafiek 4.g deze zijn met het hoogste aantal inwoners, en bijgevolg ook deze met het hoogste aantal werknemers in de publieke sector.

Momenteel beschikken we niet over de nodige gegevens met betrekking tot de geografische verdeling van het aantal VTE in de publieke sector volgens het arrondissement (of provincie) van de woonplaats van de werknemer.

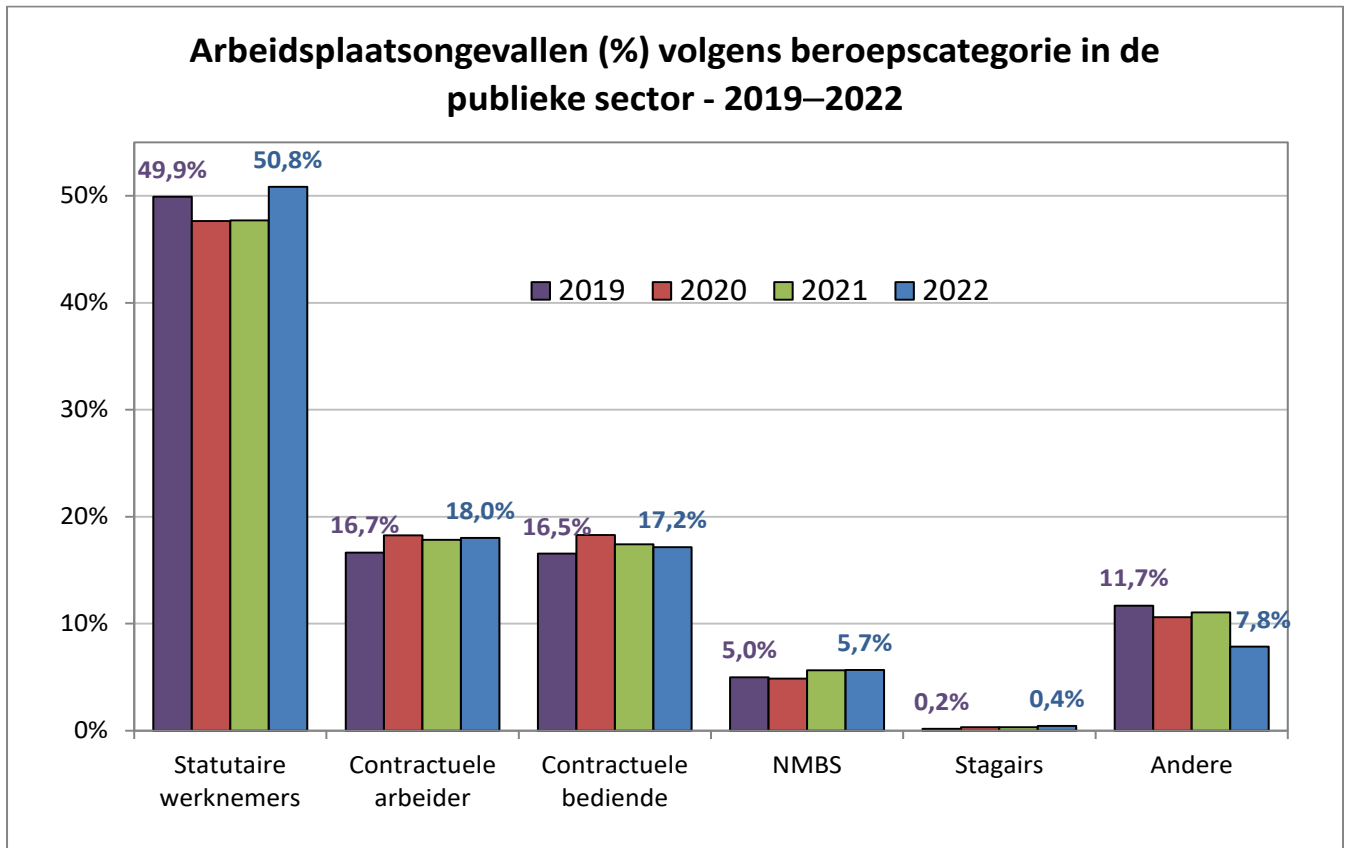
Indien we echter in bovenstaande Grafiek 4.h kijken naar de graad van het aantal arbeidsplaats-ongevallen per 1000 inwoners¹, verdeeld volgens provincie op basis van de woonplaats van het slachtoffer, dan verkrijgen we een enigszins ander beeld dan in Grafiek 4.g. De provincies die de hoogste waarden laten optekenen zijn: Namen (3,6), Luik (3,3), en Henegouwen (2,8), en de laagste in het arrondissement Brussel-hoofdstad (1,6), en de provincies Antwerpen (2,0) en Vlaams-Brabant (2,1).

¹ Bron bevolkingscijfers januari 2023: <https://www.ibz.rnm.fgov.be/nl/bevolking/statistieken-van-bevolking/>

5. BEROEPSKENMERKEN VAN DE SLACHTOFFERS VAN ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN

5.1. VERDELING VOLGENS BEROEPSCATEGORIE

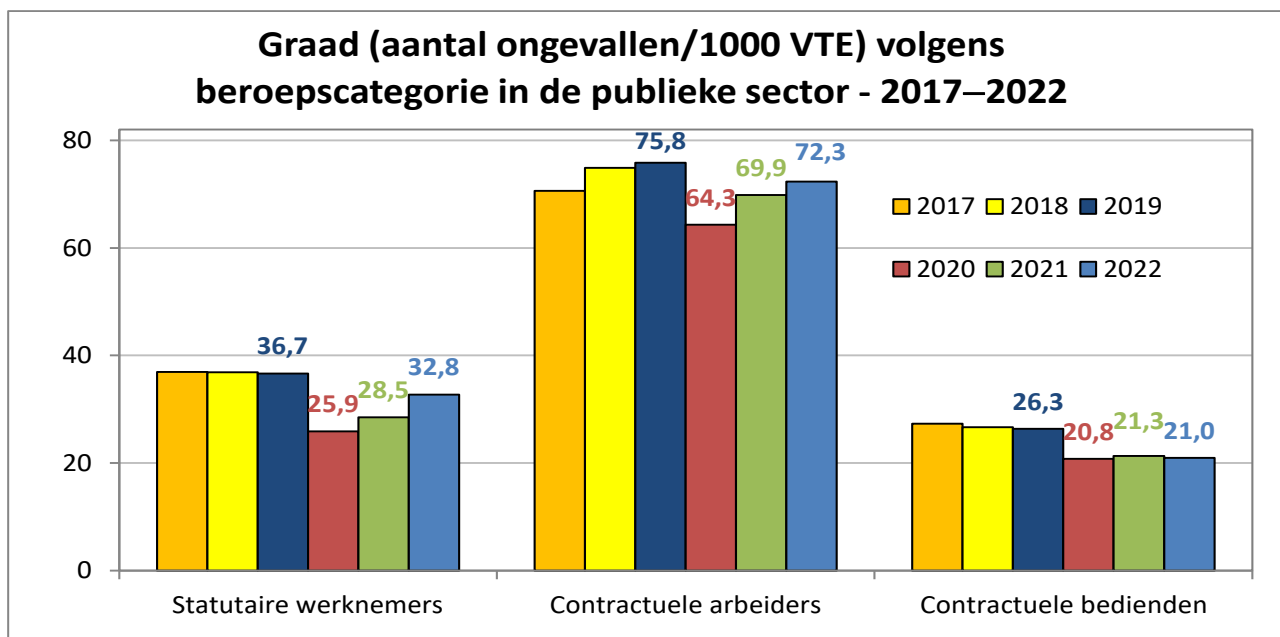
Grafiek 5.1.a : Evolutie aandeel (%) van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens beroepscategorie - (periode 2019–2022)

Van alle aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector in 2022 betreft 50,8% statutairen, 18,0% contractuele arbeiders, 17,2% contractuele bedienden, 5,7% personeel van HR Rail, 0,4% stagiairs en 7,8% andere categorieën dan hierboven vermeld. Bij de statutaire werknemers zien we een stijging van het procentuele aandeel in vergelijking met 2020-2021.

Voor de contractuele bedienden is het aandeel gedaald in vergelijking met 2020-2021, maar licht gestegen in vergelijking met 2019. We wensen nog eens te benadrukken dat dit niet betekent dat er minder arbeidsplaatsongevallen geweest zijn in deze beroepscategorie in vergelijking met 2020-2021. Integendeel, er deden zich meer ongevallen voor, een stijging van respectievelijk 7,7% en 2,1% tegenover 2020 en 2021, maar het aandeel van deze beroepscategorie op het totaal aantal arbeidsongevallen is gedaald.

Grafiek 5.1.b : Evolutie graad per 1000 VTE van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens beroepscategorie (periode 2017–2022)

Wanneer we rekening houden met de tewerkstelling bekomen we een ander beeld. Dit wordt duidelijk in Grafiek 5.1.b. Hierin wordt het aantal arbeidsplaatsongevallen weergegeven per 1.000 voltijdse equivalenten voor de periode 2017-2022, voor de drie beroepscategorieën met het hoogste percentage in Grafiek 5.1.a.

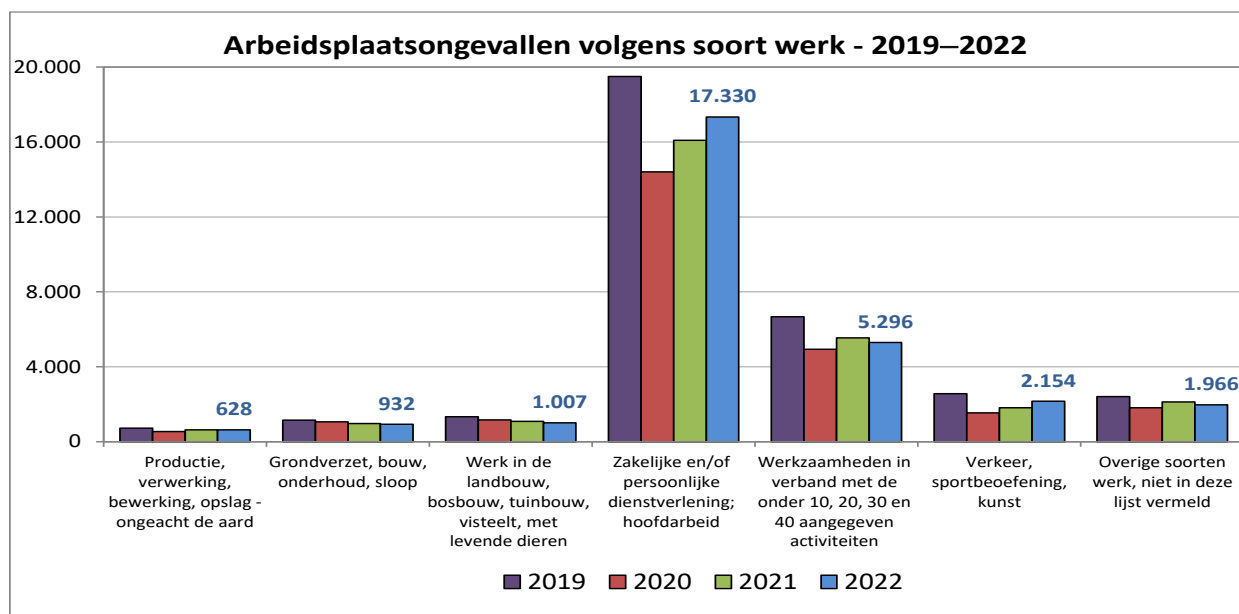
In deze drie beroepscategorieën is het aantal arbeidsplaatsongevallen op 1.000 VTE gedaald in 2020, gevolgd door een minder grote stijging bij de statutaire werknemers en de contractuele arbeiders in 2021 en 2022 ten opzichte van het jaar ervoor, waardoor deze graden in 2022 onder het niveau van 2019 blijven. In deze twee beroepscategorieën zien we wel een duidelijke stijging van deze graad in de periode 2020-2022.

Bij de contractuele bedienden zien we een lichte daling in 2022 tegenover 2021, waardoor deze parameter ongeveer op hetzelfde niveau blijft in vergelijking met 2020.

Deze grafiek toont ook aan dat het risico op een arbeidsplaatsongeval beduidend hoger is bij contractuele arbeiders in vergelijking met de twee andere beroepscategorieën.

5.2. VERDELING VOLGENS SOORT WERK

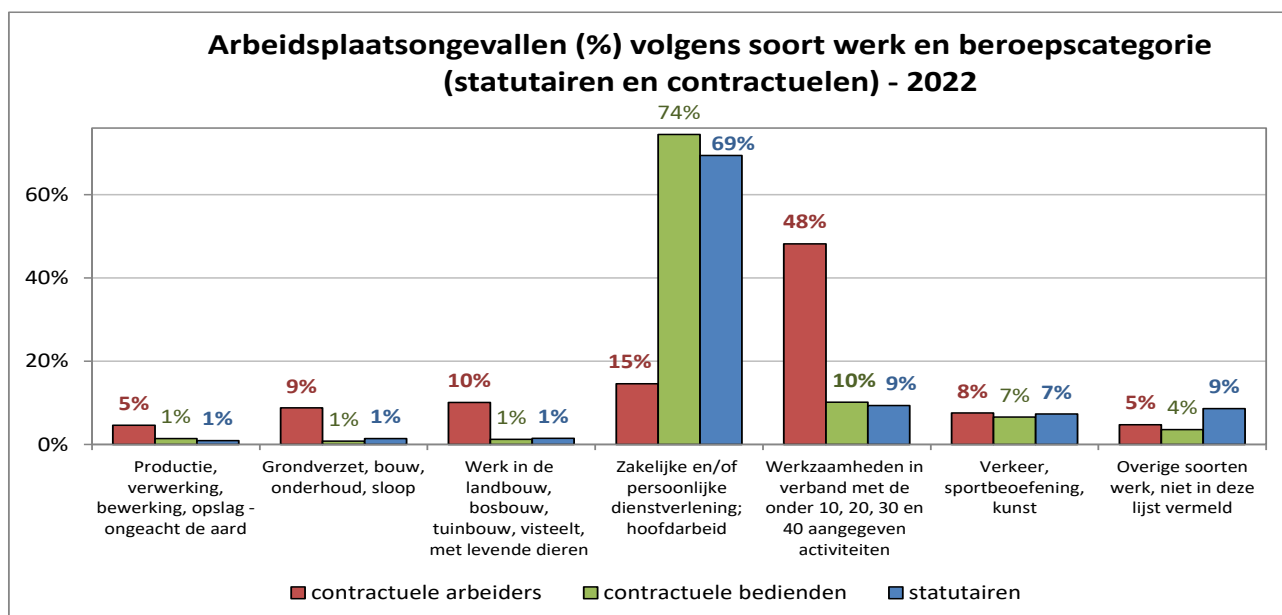
Grafiek 5.2.a: Evolutie van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens soort werk (periode 2019–2022)

In 2022 observeren we voor zowat alle soorten werk een lichte daling van het aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in vergelijking met 2021, behalve voor het werktipe “*Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid*” en “*Verkeer, sportbeoefening, kunst*”, waar zich een stijging aftekent. De verdeling van het procentueel aandeel de over de diverse soorten werk, hier niet getoond, bleef echter vrij stabiel over de periode 2019-2022, met een stijging in 2022 t.o.v. 2021 van 59,9% naar 63,0% voor de twee hierboven genoemde categorieën, en een lichte daling voor de overige soorten werk.

De data die hierboven worden getoond voor 2022 blijven in alle categorieën - soms beduidend - onder het niveau van 2019. Veruit de meeste arbeidsongevallen vallen voor bij werkzaamheden in verband met “*Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid*”. Deze categorie wordt in Grafiek 5.2.c in meer detail belicht.

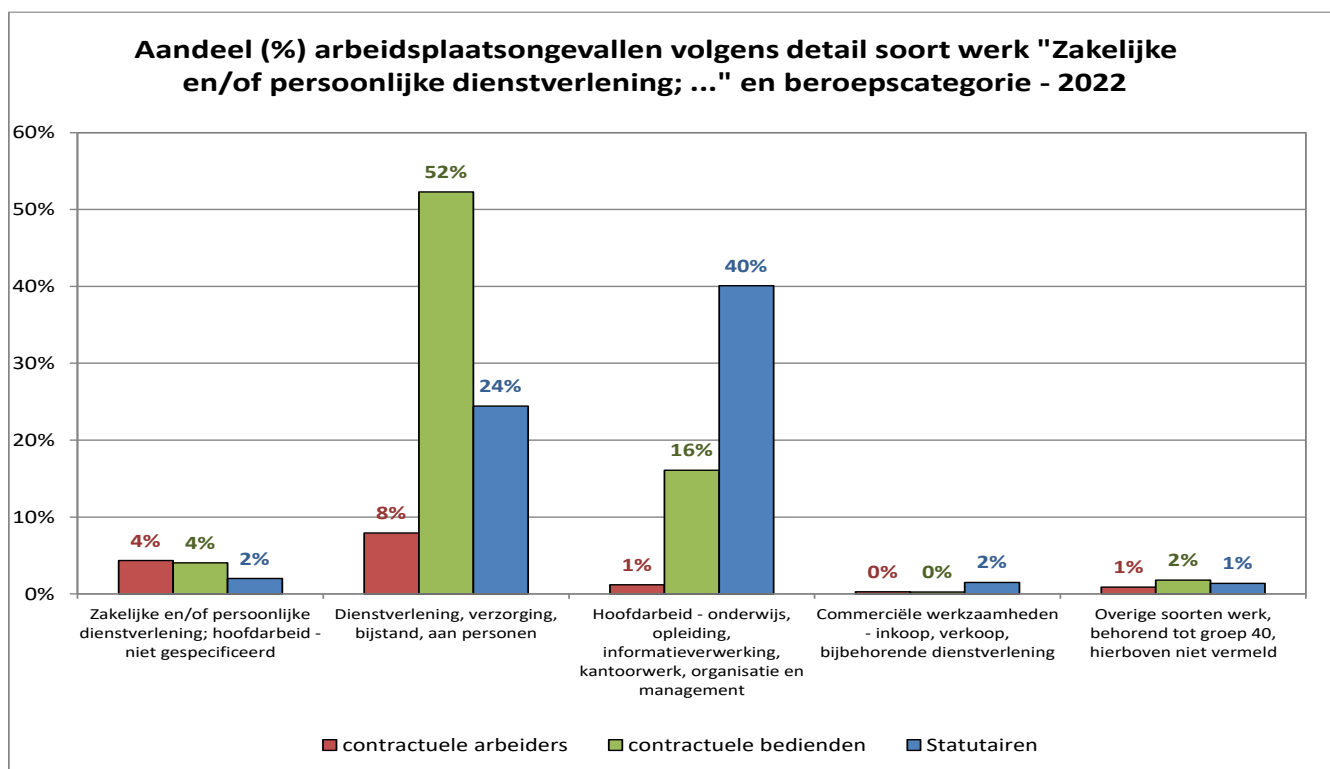
Grafiek 5.2.b: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens soort werk en beroepscategorie - 2022

Het grootste deel van de arbeidsongevallen bij **contractuele arbeiders** gebeurden in 2022 bij werkzaamheden in verband met de volgende activiteiten: “Grondverzet, bouw, onderhoud, sloop”, “Werk in de landbouw, bosbouw, tuinbouw, visteelt, met levende dieren”, “Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid”, en in de rubriek “Werkzaamheden in verband met de onder 10, 20, 30 en 40 aangegeven activiteiten - niet gespecificeerd” (48%) meer specifiek bij “afvalbeheer, verwijdering, behandeling van afval” (15%), “het schoonmaken van ruimten, machines - industrieel of handmatig” (14%), “Onderhoud, reparatie, afstelling” (8%) en “Plaatsing, voorbereiding, installatie, montage, losmaken, demontage” (8%).

Wanneer we het type werk bekijken voor de **statutairen** en de **contractuele** personeelsleden in de publieke sector, stellen we vast dat veruit het grootste deel van de arbeidsongevallen bij **statutairen** (69%) en bij de **contractuele bedienden** (74%) gebeurden bij “Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid - niet gespecificeerd”. Deze categorie wordt in de volgende grafiek verder opgesplitst.

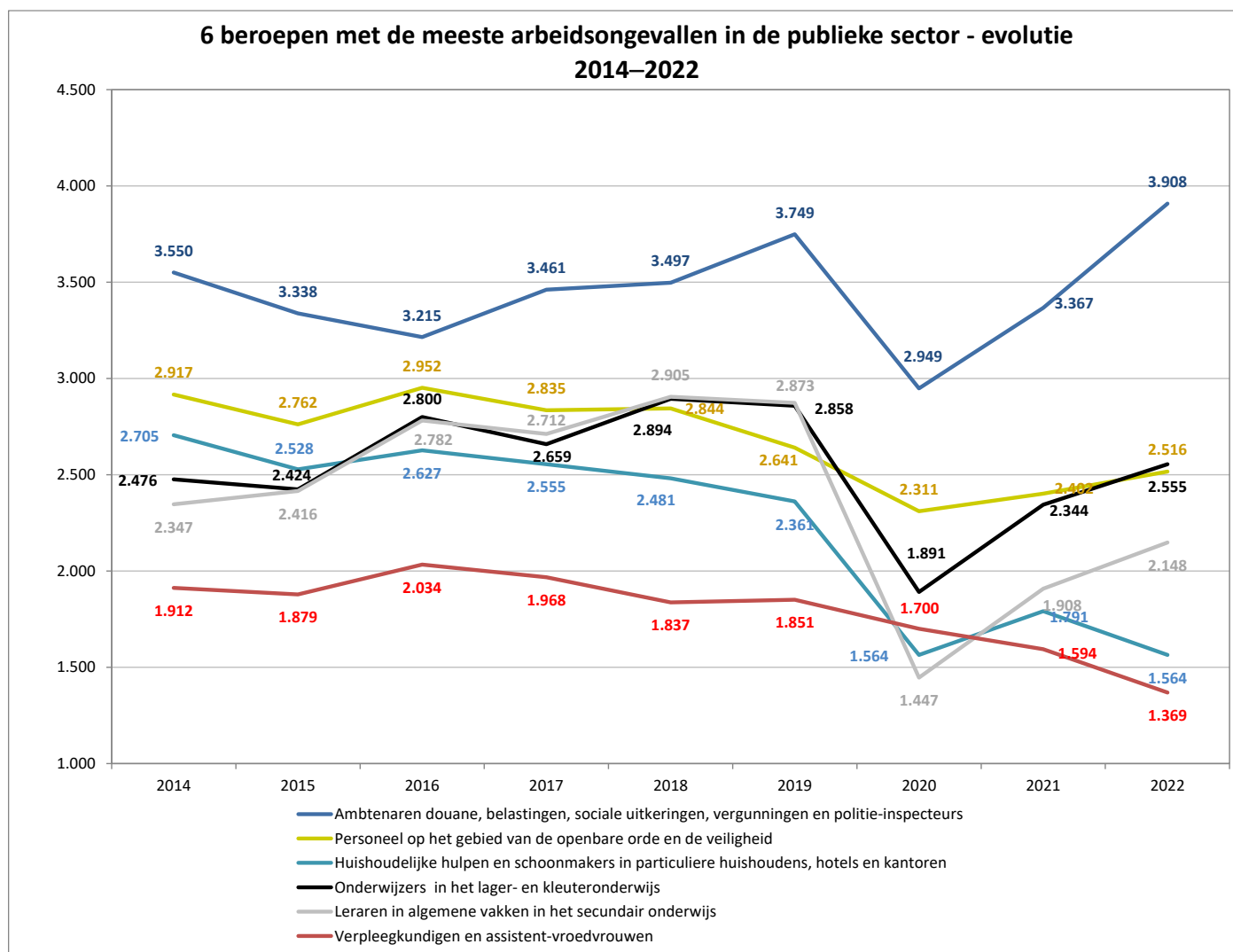
Grafiek 5.2.c: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector: detail soort werk “Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid - niet gespecificeerd” - volgens beroepscategorie - 2022

Grafiek 5.2.c toont de gedetailleerde verdeling van de arbeidsplaatsongevallen in de categorie soort werk “Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid”, volgens de beroepscategorie (statutairen en contractuelen). De 69% statutairen (in Grafiek 5.2.b), 15% contractuele arbeiders en 74% contractuele bedienden in deze categorie soort werk wordt in deze grafiek in meer detail belicht: 40% van de statutairen verrichtten in 2022 werk behorende tot de subcategorie “Hoofdarbeid - onderwijs, opleiding, informatieverwerking, kantoorwerk, organisatie en management” en 52% van de contractuele bedienden werkten in de “Dienstverlening, verzorging, bijstand aan personen”. Deze subcategorie vertegenwoordigt ook het grootste aandeel arbeidsongevallen bij contractuele arbeiders (8%) in deze categorie van soort werk.

5.3. VERDELING VOLGENS CODE BEROEP (ISCO)

Grafiek 5.3.a: Evolutie van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector: verdeling volgens beroepscode (ISCO-code) (periode 2014–2022)

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat het aantal arbeidsplaatsongevallen in 2022 is gestegen voor alle beroepscode die hier aan bod komen, behalve voor de beroepscode “Verpleegkundigen en assistent-vroedvrouwen” en “Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in particuliere huishoudens, hotels en kantoren”. In deze laatste categorie observeren we een duidelijk dalende trend voor de periode 2014-2022.

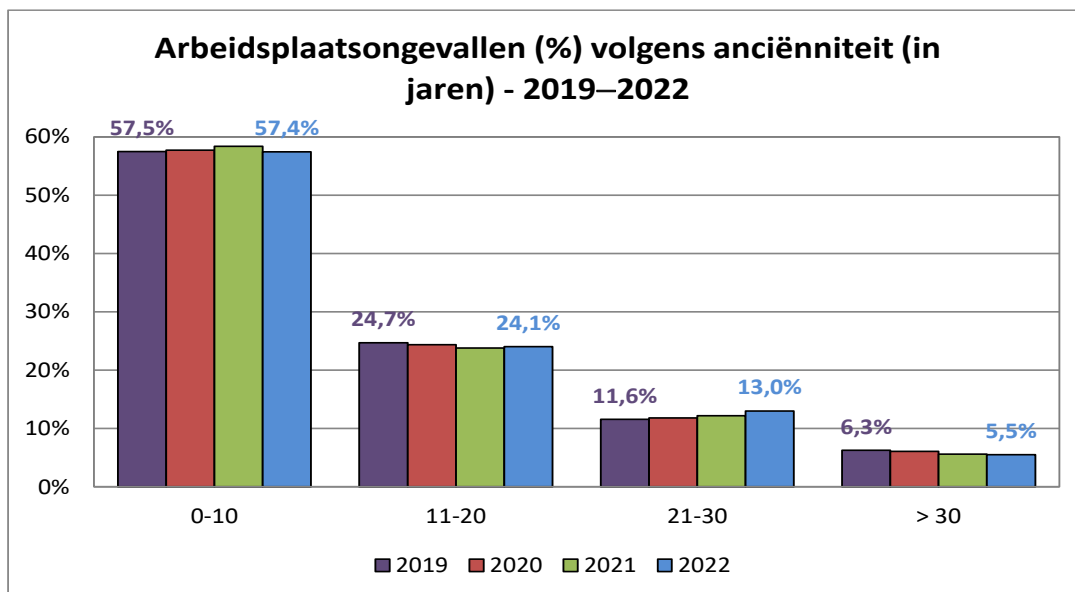
Deze aantallen blijven onder het niveau van 2019, behalve in de beroepscode “Ambtenaren douane, belastingen, sociale uitkeringen, vergunningen en politie-inspecteurs”, waar we een meer uitgesproken stijging zien dan in de andere beroepscode categorieën, en zich in 2022 het hoogste aantal arbeidsplaatsongevallen voordeed (3.908) in de periode 2014-2022.

De impact van het COVID-19 jaar 2020 komt heel duidelijk tot uiting in deze grafiek.

5.4. VERDELING VOLGENS ANCIËNNITEIT

Grafiek 5.4.a: Evolutie aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens anciënniteit in de onderneming (periode 2019–2022)

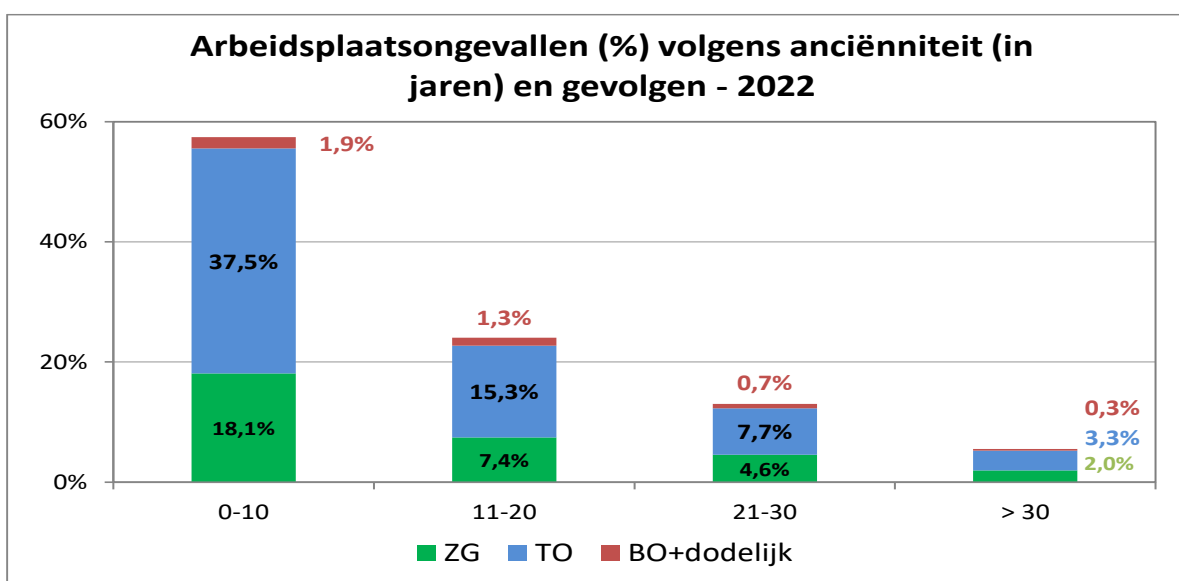
De anciënniteit wordt berekend door het aantal maanden te tellen tussen de datum van indiensttreding en de datum van het ongeval.

De verdeling van het procentueel aandeel aanvaardde arbeidsplaatsongevallen over de vier anciënniteitscategorieën die worden getoond in de bovenstaande grafiek vertoont een duidelijke daling naarmate de anciënniteit van de werknemers stijgt.

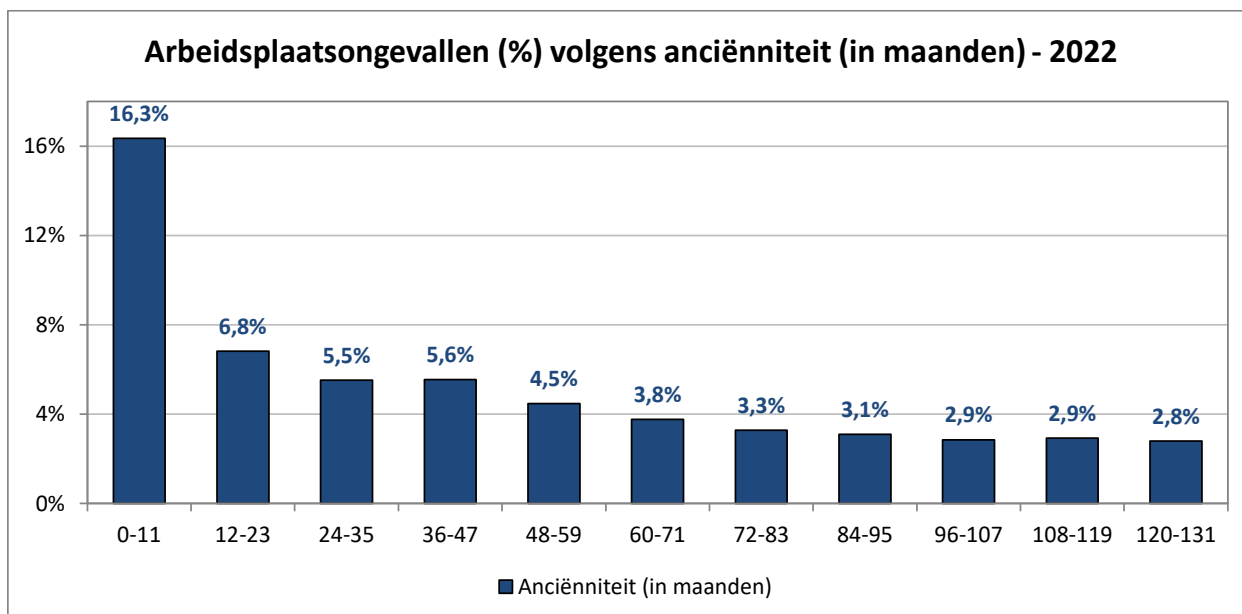
Met betrekking tot de evolutie van deze cijfers tijdens de periode 2019-2022 zien we een stijging in de categorie 21-30 jaar (van 11,6% naar 13,0%) en een daling in de categorie > 30 jaar (van 6,3% naar 5,5%). Verder worden geen grote wijzigingen geobserveerd.

Grafiek 5.4.b: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens anciënniteit in de onderneming en gevolgen - 2022

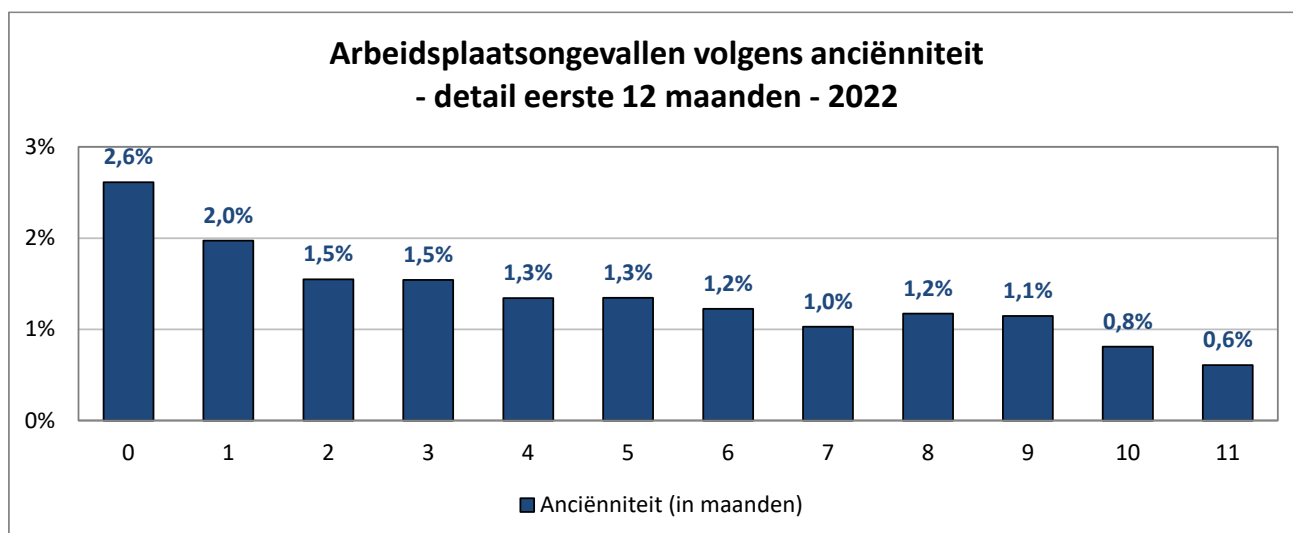
Ook bij de opsplitsing van de arbeidsplaatsongevallen van 2022 volgens anciënniteit en gevolgen zien we een gelijkaardige daling van het procentueel aandeel, en dit voor elke categorie van mogelijke gevolgen.

Grafiek 5.4.c: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector volgens anciënniteit in de onderneming in 2022 (in maanden)

Bij een meer gedetailleerde onderverdeling van de categorie “0-10 jaar” anciënniteit voor de ongevallen uit 2022 stelt men vast dat 16,3% van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector zich gedurende de eerste 12 maanden van de tewerkstelling voordeden. Naarmate de anciënniteit en dus de beroepservaring toeneemt, daalt ook het procentueel aandeel van de arbeidsongevallen.

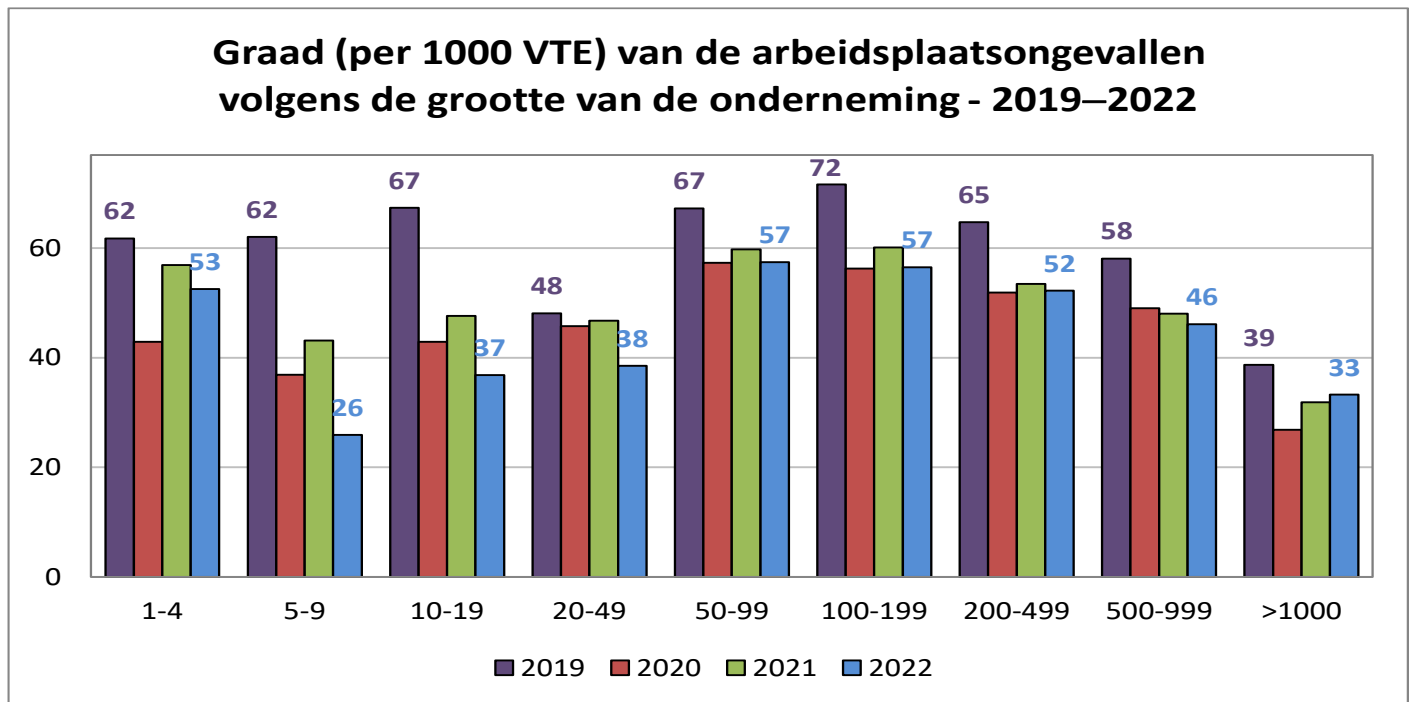
Grafiek 5.4.d: Aandeel (%) arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - detail anciënniteit eerste jaar in de onderneming - 2022

Wanneer men, op maandbasis, de arbeidsplaatsongevallen die gebeurden in de eerste 12 maanden na de tewerkstelling in kaart brengt, kan men vaststellen dat de meeste arbeidsongevallen zich voordoen onmiddellijk na de indiensttreding. Na vier à vijf maanden anciënniteit vermindert het procentueel aandeel tot zowat de helft.

5.5. VERDELING VOLGENS GROOTTE VAN DE ONDERNEMING

Grafiek 5.5.a: Evolutie van de graad (per 1000 VTE) van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens de grootte van de onderneming (periode 2019–2022)

In bovenstaande grafiek tonen we de verdeling volgens de grootte van de werkplaats (volgens aantal werknemers) van de graad (per 1000 VTE) van het aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de periode 2019-2022.

Na een sterke daling in 2020 ten opzichte van 2019 gevolgd door een eerder gematigde stijging in 2021 tegenover 2020 in zowat alle categorieën, observeren we een lichte daling van deze graad in 2022, behalve:

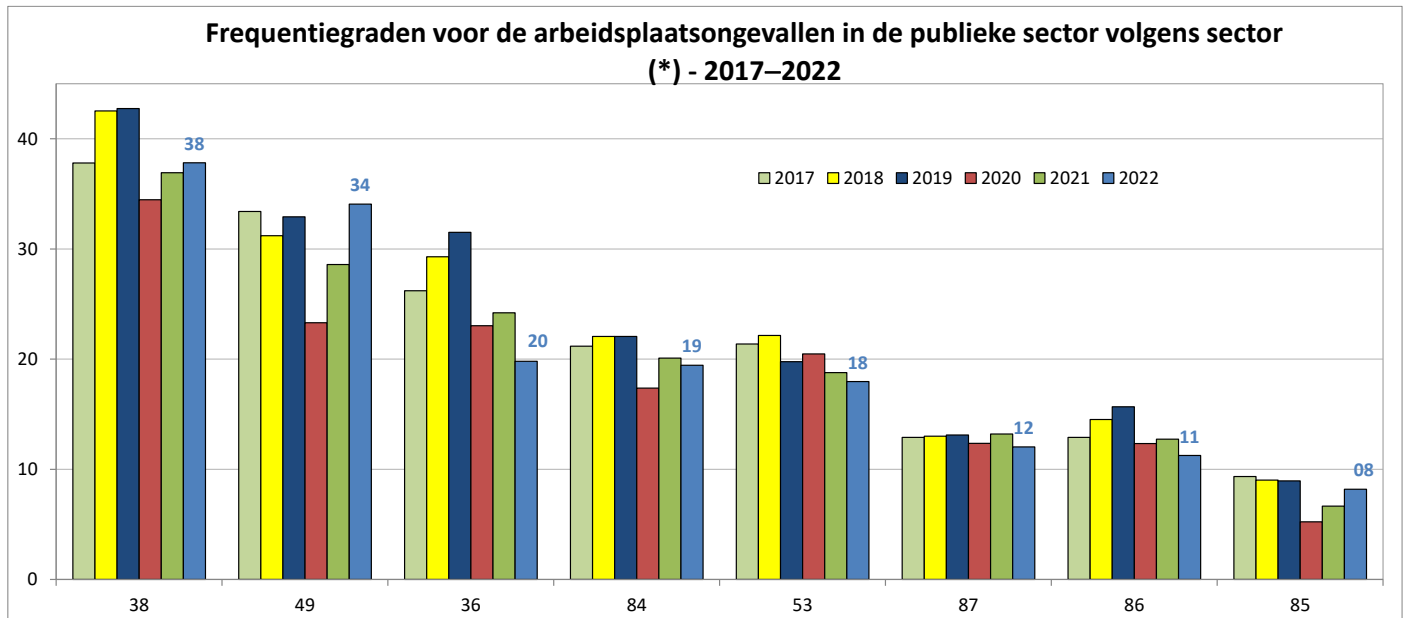
- in de categorie 5-9 werknemers, waar we een sterke afname zien;
- en in de categorie van de grootste ondernemingen met >1000 werknemers, waar we een kleine toename zien.

6. FREQUENTIEGRADEN EN WERKELIJKE ERNSTGRADEN

Onderstaande Grafiek 6.a en Grafiek 6.b laten toe om de evolutie van de frequentiegraden en de ernstgraden op te volgen voor de 8 activiteitensectoren met de hoogste frequentiegraad in 2022 (volgens dalende frequentiegraad 2022).

Deze grootheden worden berekend op basis van de aantallen (aanvaarde) arbeidsplaatsongevallen met **minstens 1 dag** arbeidsongeschiktheid.

Grafiek 6.a: Evolutie van de frequentiegraad van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens activiteitensector(*) (periode 2017–2022)

(*): met uitsluiting van “Afvalwaterafvoer” en “Eet- en drinkgelegenheden”; geen gegevens vóór 2022

Nace Codes activiteitensectoren:

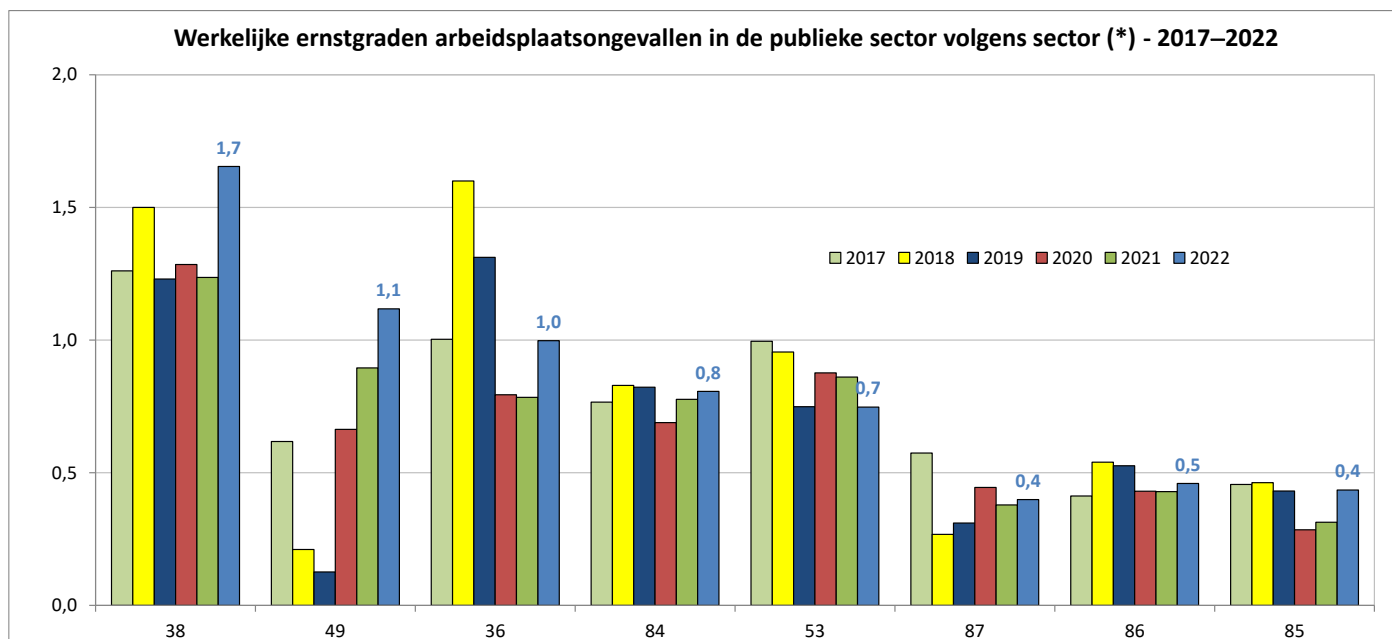
- 38 Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning
- 49 Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen
- 36 Winning, behandeling en distributie van water
- 84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen
- 53 Posterijen en koeriers
- 87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting
- 86 Menselijke gezondheidszorg
- 85 Onderwijs

De sectoren in deze grafiek zijn geordend volgens dalende frequentiegraad in 2022, waarbij we enkel sectoren met minstens 5.000.000 uren blootstelling beschouwen (ongeveer 2900 VTE).

De sector met de hoogste frequentiegraad inzake arbeidsplaatsongevallen in 2022, net als vorige jaren, is de sector verantwoordelijk voor de “Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning”.

De sectoren “Onderwijs” en “Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen”, die respectievelijk de 4de en 8ste plaats innemen qua grootte van de frequentiegraad in 2022, zijn de sectoren met het hoogste absolute aantal arbeidsongevallen, zie ook Grafiek 7.a. Deze sectoren, en sector 38, vertonen een opvallende stijging van de frequentiegraad in de periode 2020-2022. Het niveau van de frequentiegraad in 2022 blijft in deze drie sectoren wel nog onder deze van 2019.

Grafiek 6.b: Werkelijke ernstgraad van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector - verdeling volgens activiteitensector(*): evolutie 2017–2022

(*): met uitsluiting van “Afvalwaterafvoer” en “Eet- en drinkgelegenheden”

In deze grafiek, waar de werkelijke ernstgraden per sector worden getoond, beschouwen we dezelfde sectoren als in Grafiek 6.a.

Bij het berekenen van de ernstgraden wordt het aantal **verloren dagen** in rekening gebracht. In tegenstelling tot de privésector worden er in de publieke sector geen reserves voor voorziene blijvende ongeschiktheid bepaald in het jaar na het ongeval. Het is bijgevolg niet mogelijk de globale ernstgraad te berekenen in de publieke sector.

De sectoren “Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning” en “Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen” vertonen een beduidende stijging van de ernstgraad in 2022 tegenover voorgaande jaren, wat wijst op een toegenomen ernst van de ongevallen.

In de sectoren met de grootste tewerkstelling, namelijk de sectoren 84 en 85, observeren we een beduidende stijging van de ernstgraad in de periode 2020-2022, na een grote daling in 2020 tegenover 2019. Deze sectoren in de volgende sectie in meer detail toegelicht.

7. ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN VOLGENS DE ECONOMISCHE ACTIVITEITSECTOR

De economische sectoren met NACE2 code 84 en 85 vertegenwoordigen samen ongeveer 79% van de tewerkstelling (uitgedrukt in VTE) in de publieke sector in 2022, met een aandeel van respectievelijk 42% en 37%, vandaar dat we deze eerst even apart toelichten.

Tabel 7.a: Evolutie van de aanvaarde arbeidsongevallen in de sectoren 84 en 85 voor de periode 2019–2022

	2019	2020	2021	2022
Sector 84	20.018	15.710	16.617	16.471
Sector 85	8.753	5.119	6.810	8.118

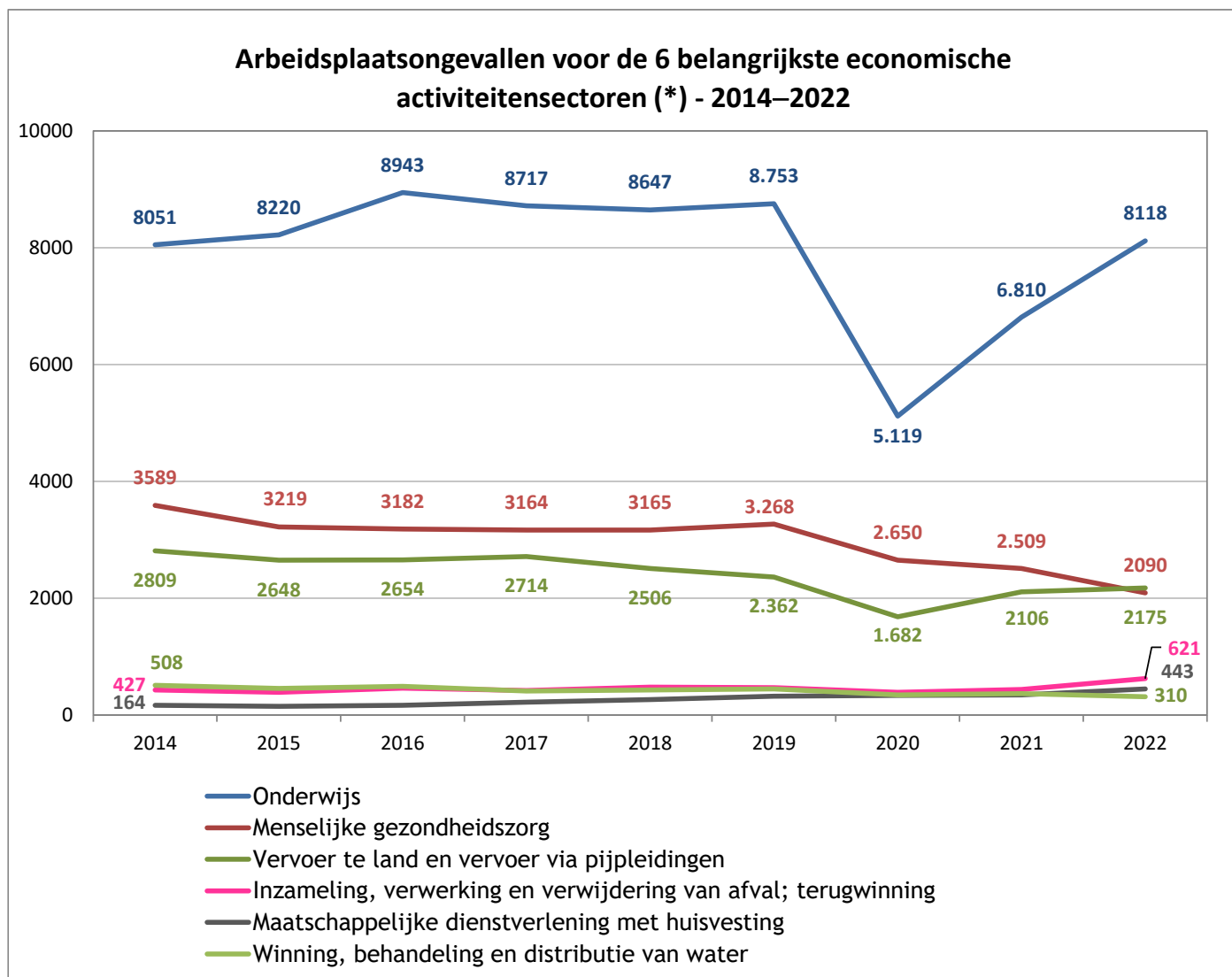
Zoals kan worden afgeleid uit Tabel 7.a, deden zich in sector 84 van het “*Openbaar Bestuur en Defensie; en Verplichte Sociale Verzekeringen*” 4.308 minder arbeidsplaatsongevallen voor in 2020 ten opzichte van 2019, gevolgd door een stijging met 907 in 2021. In 2022 zien we een lichte daling van 146 ongevallen tegenover 2021. Daarnaast is in deze sector is de tewerkstelling in 2022 gestegen met 3,4% ten opzichte van 2019.

In de sector 85 van het “*Onderwijs*” deden zich in 2020 3.634 minder arbeidsplaatsongevallen voor dan in 2019. In 2022 is er een stijging van 2.999 arbeidsplaatsongevallen tegenover 2020, zie Tabel 7.a. De meeste ongevallen doen zich voor in de sector van het secundair onderwijs. In sector 85 is de tewerkstelling in 2022 ten opzichte van 2019 eveneens gestegen, met 5,3%.

In sector 84 ligt de graad per 1.000 VTE van het totaal aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen (46,4 en 45,0 in respectievelijk 2021 en 2022) hoger dan het algemeen gemiddelde (resp. 37,6 en 38,1 in 2021 en 2022), terwijl deze sector 85 een stuk lager ligt (resp. 22,9 en 27,1 in 2021 en 2022). Deze parameter vertoont in sector 85 dus wel een duidelijke stijging in 2022 tegenover 2021, door het grotere aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen (8.118 tegenover 6.810, een stijging met 19%).

De stijging van het aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de sector van het onderwijs in de periode 2020-2022 is ongetwijfeld de meest opvallende trend in Tabel 7.a. Een gelijkaardige conclusie volgde reeds uit de studie van de frequentie- en ernstgraden in de vorige sectie.

Grafiek 7.a: Evolutie van de arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector voor de zes economische activiteitensectoren met het hoogste aantal ongevallen (*) (periode 2014–2022)

(*): m.u.v. sector 84 “Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen”. De evolutie van het aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in deze sector in de periode 2019–2022 volgt uit Tabel 7.a.

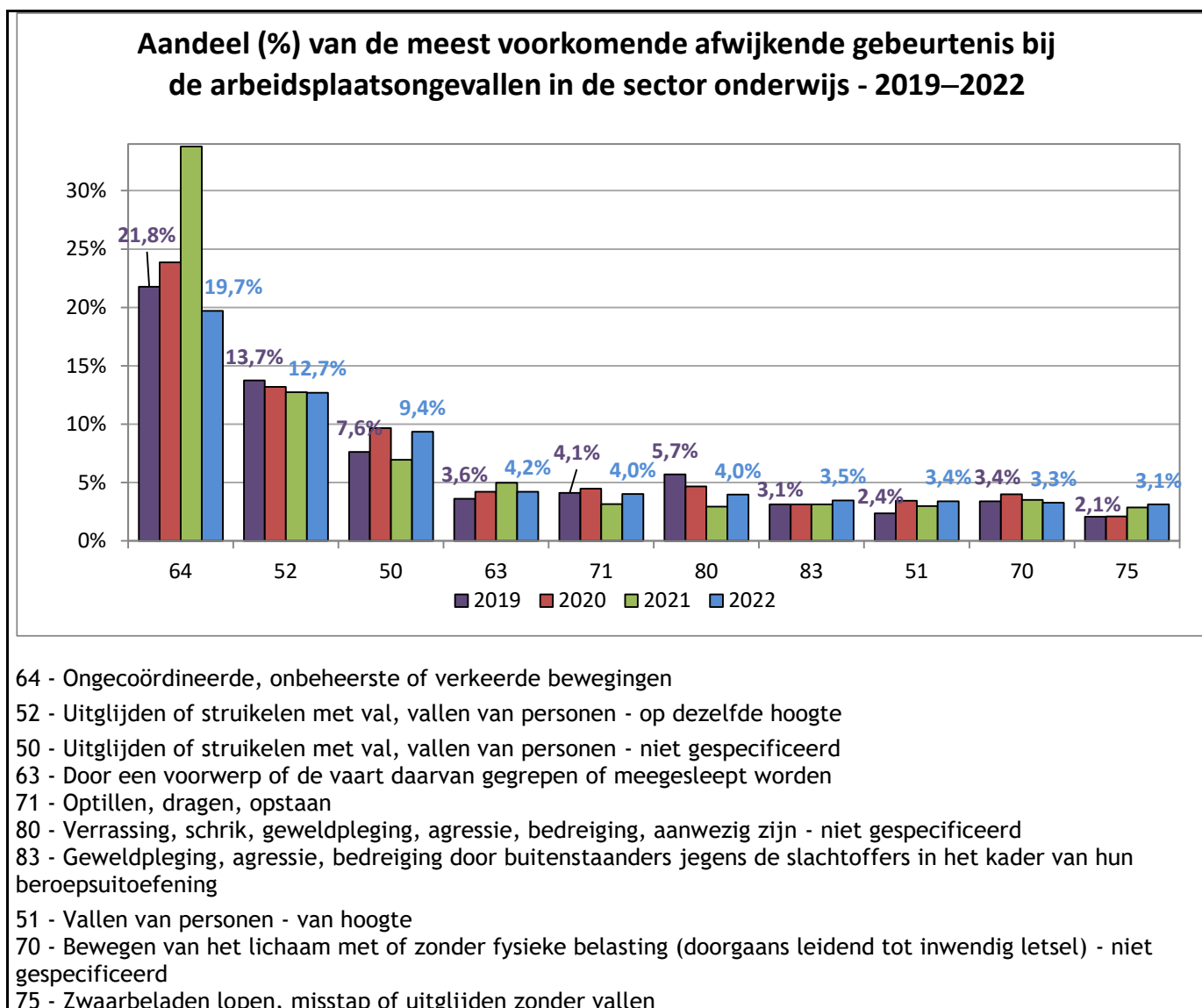
De onderwijssector is deze met het hoogste aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector, m.u.v. sector 84 “Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen”, gevolgd door “Menselijke gezondheidszorg” en “Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen”. De stijging van het aantal arbeidsplaatsongevallen die vorig jaar reeds werd waargenomen in deze sector zet zich verder door, waardoor dit aantal bijna terug op het niveau zit van 2019 en de jaren ervoor.

Een opvallende toename doet zich voor in de activiteitensector “Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning”, van 466 ongevallen in 2019 naar 621 in 2022, een stijging van 33,3%.

Een opvallende evolutie is de daling van het aantal arbeidsplaatsongevallen in de “Menselijke gezondheidszorg” tijdens de (post)COVID-19 jaren 2020–2022. De tewerkstelling in deze sector, uitgedrukt in VTE, bleef in deze periode vrij stabiel (47.000 à 48.000 VTE in de periode 2019–2022).

Daar waar voorheen “Posterijen en koeriers” deel uitmaakte van de selectie van activiteitensectoren met het hoogste aantal ongevallen, is die plaats nu ingenomen door “Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting”.

Grafiek 7.b: Evolutie van het aandeel (%) van het aantal arbeidsplaatsongevallen in de sector “Onderwijs” - verdeling volgens de meest voorkomende afwijkende gebeurtenissen (periode 2019–2022)

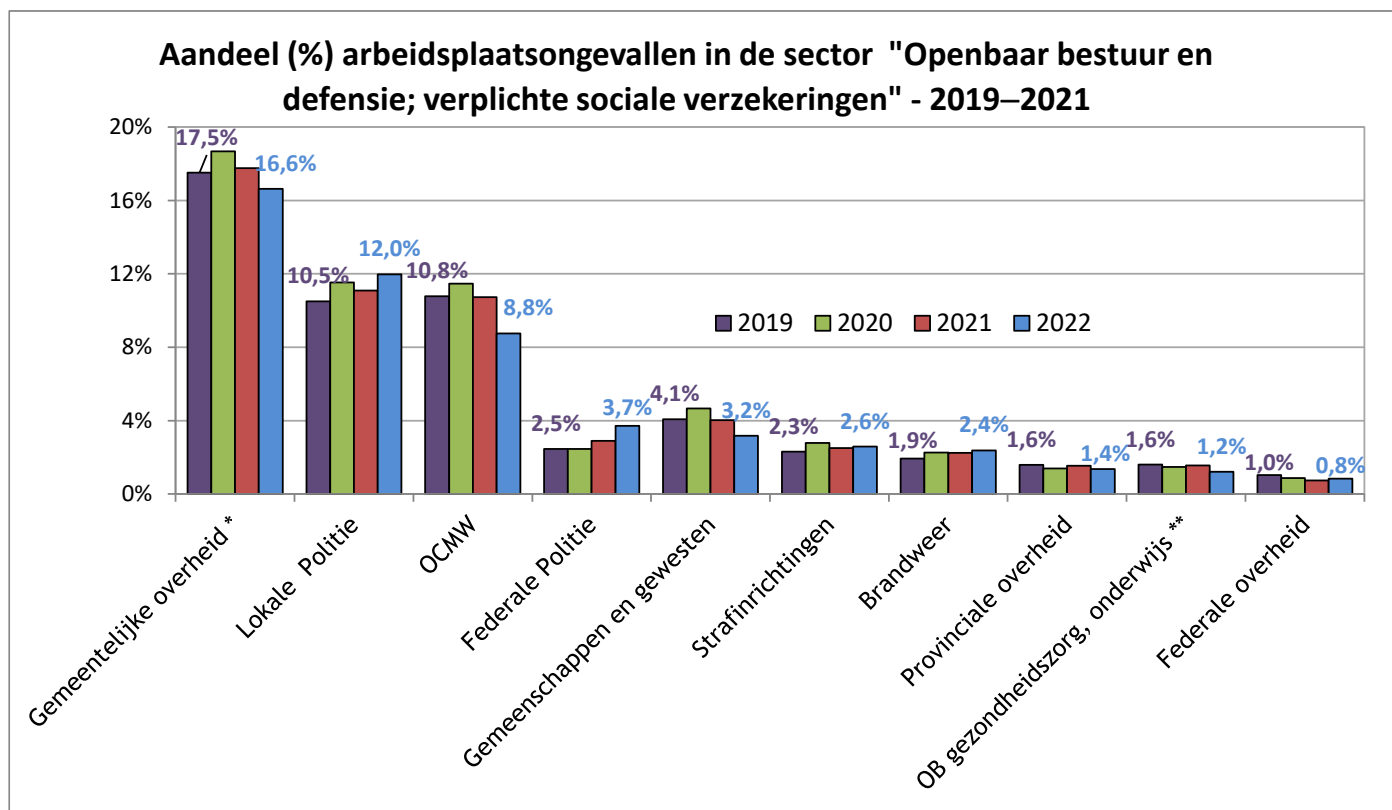

Grafiek 7.b toont de evolutie in de periode 2019–2022 van het procentueel aandeel van de tien meest voorkomende afwijkende gebeurtenissen bij arbeidsplaatsongevallen in de onderwijssector (geselecteerd volgens dalend aandeel van het type afwijkende gebeurtenis in 2022, met uitsluiting van “Onbekend” en “Andere gebeurtenis, niet in de lijst”, die samen ±6,3% vertegenwoordigen).

Een opvallende evolutie is dat het aandeel van “64 - Ongecoördineerde, onbeheerste of verkeerde bewegingen” in 2022 terug op een vergelijkbaar niveau ligt als in 2019-2020, na een grote stijging in 2021. Dit blijft echter met voorsprong de meest voorkomende afwijkende gebeurtenis.

In vergelijking met 2021 heeft “75 - Zwaarbeladen lopen, misstap of uitglijden zonder vallen” de afwijkende gebeurtenis “44 - Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) over een voorwerp (dat wordt gedragen, verplaatst, gehanteerd enz...)” vervangen in lijst met de tien meest frequent voorkomende afwijkende gebeurtenissen.

Grafiek 7.c: Evolutie van het aandeel (%) van het aantal arbeidsplaatsongevallen in de sector “Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen” (detail periode 2019–2022)

* Gemeentelijke overheid zonder OCMW

** Openbaar bestuur op het gebied van de gezondheidszorg, onderwijs, cultuur e.a. sociale dienstverlening met uitzondering van de sociale verzekeringen

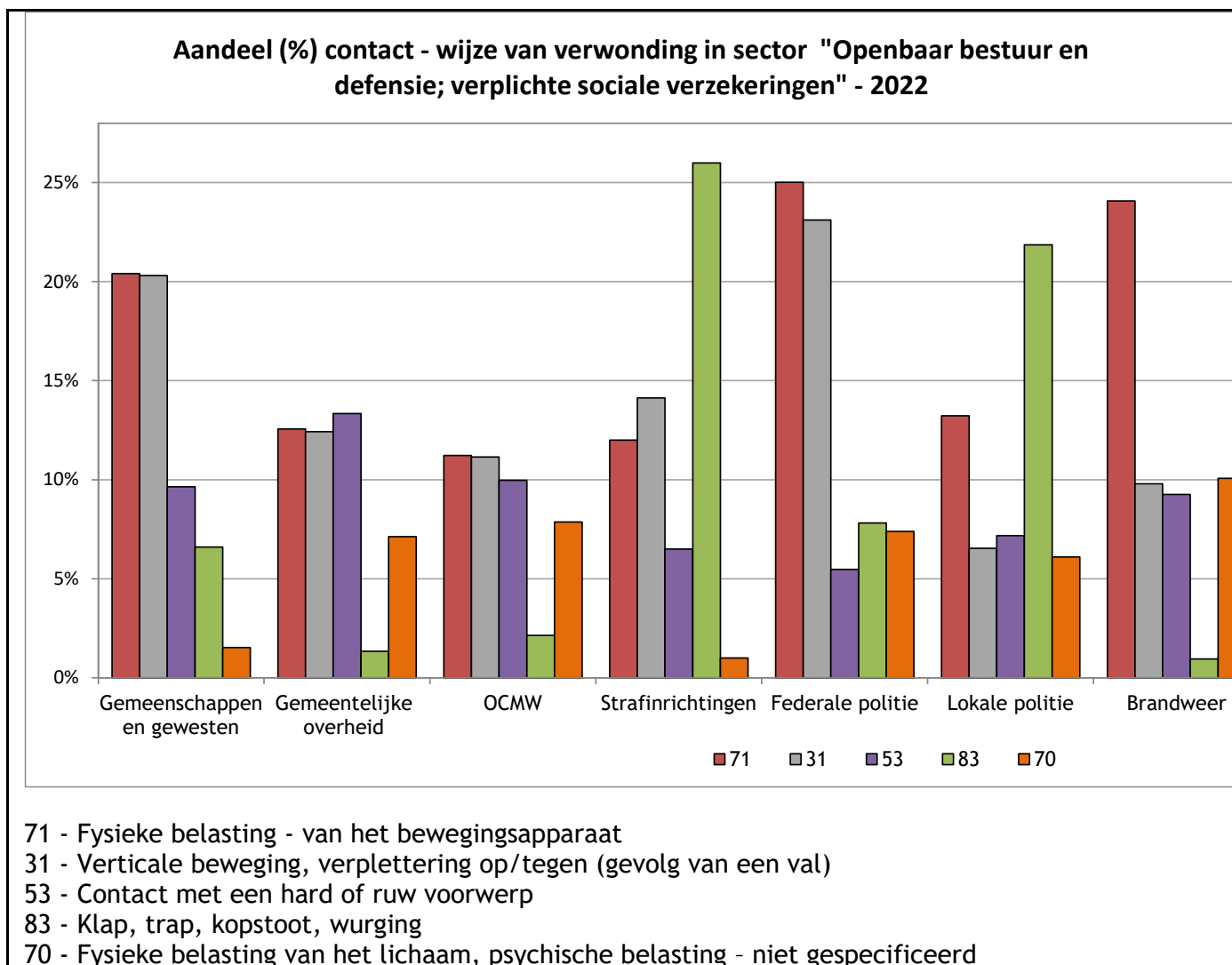
Bovenstaande Grafiek 7.c toont de evolutie in de periode 2019-2022 van het procentueel aandeel der arbeidsplaatsongevallen, onderverdeeld over de tien belangrijkste deelsectoren in de sector 84 “**Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen**”. Deze sector vertegenwoordigt 53,2% van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de publieke sector in 2022. De meeste arbeidsplaatsongevallen deden zich in 2022 in deze sector voor bij de gemeentelijke overheid, de lokale politie en de OCMW’s.

In 2020 vertegenwoordigden deze drie deelsectoren nog 41,7% van de arbeidsplaatsongevallen, terwijl dit aandeel in 2022 is gedaald tot 37,4%.

De opvallendste verschuiving voor tussen de deelsectoren in de periode 2019-2022 is zonder twijfel het stijgende aandeel van de lokale en federale politie, van 13% in 2019 naar 15,7% in 2022. Vooral de stijging van het aantal arbeidsplaatsongevallen (niet getoond in deze grafiek) bij de Federale politie springt hierbij in het oog, van 900 in 2019 naar 1.151 in 2022, een stijging van 27,9%.

Deze gegevens zijn gebaseerd op het aantal arbeidsongevallen binnen elke deelsector, en brengen de tewerkstellingscijfers dus niet in rekening. Deze komen in Grafiek 7.e aan bod.

Grafiek 7.d: Aandeel (%) van contact - wijze van verwonding in sector "Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen" - 2022

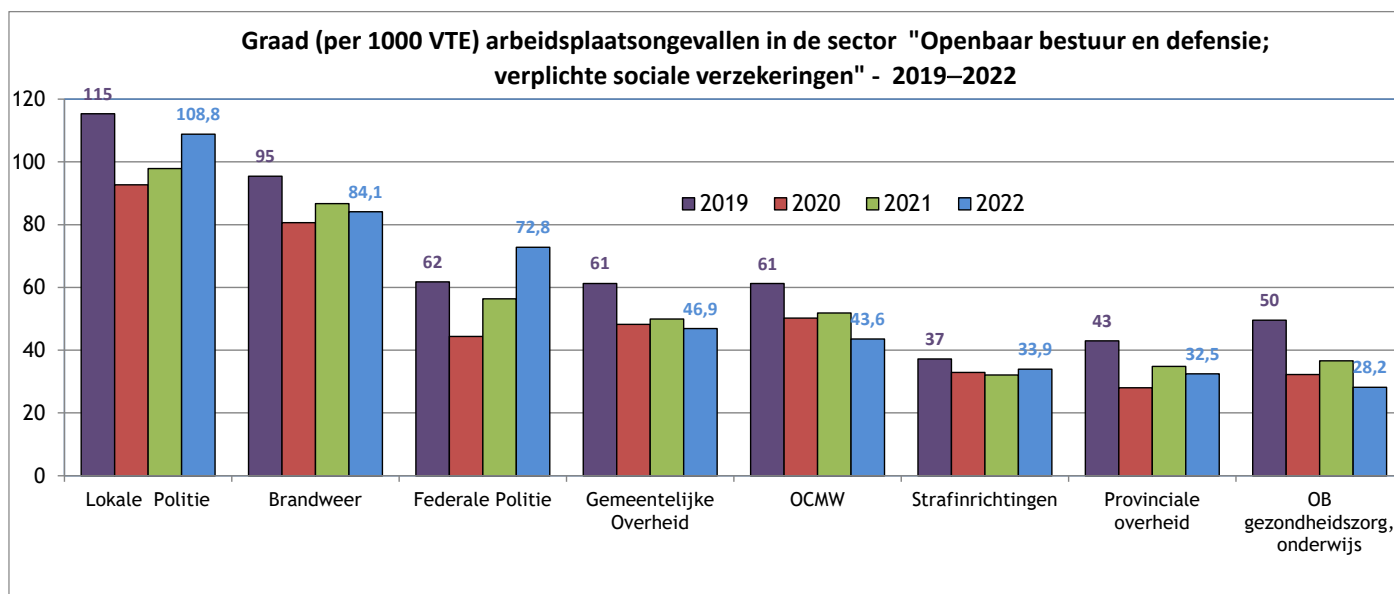

In Grafiek 7.d tonen we het procentueel aandeel van contact - wijze van verwonding binnen de zeven deelsectoren met de meeste arbeidsongevallen in de sector "Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen" (NACE 84). De vijf geselecteerde contactwijzen zijn diegene die het vaakst voorkomen binnen deze sector, in dalende volgorde van frequentie. "Fysieke belasting - van het bewegingsapparaat" vormt dus over alle deelsectoren heen de contactwijze van verwonding met het grootste procentueel aandeel.

Deze grafiek toont dat "Klap, trap, kopstoot, wurging" de meest voorkomende contactwijze bij verwonding is bij de "Strafinrichtingen" en de "Lokale politie", maar daarentegen in de andere deelsectoren minder ("Federale politie" en "Openbaar Bestuur gemeenschappen en gewesten") tot eerder zelden voorkomt.

Bij de "Gemeentelijke overheid (zonder OCMW)" en het "OCMW" vormt "Contact met een hard of ruw voorwerp" een belangrijke oorzaak van de contactwijze bij verwonding, wat minder het geval is in de andere deelsectoren.

Grafiek 7.e: Evolutie van de graad per 1000 VTE van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de sector “Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen” (periode 2019–2022)

In deze Grafiek 7.e tonen we de evolutie in de periode 2019–2022 van de graden (per 1000 VTE) van het aantal aanvaarde arbeidsongevallen in sector 84, voor de acht deelsectoren met de hoogste graad per 1000 VTE in 2022 van het aantal arbeidsplaatsongevallen, geordend volgens dalende waarde van de graad.

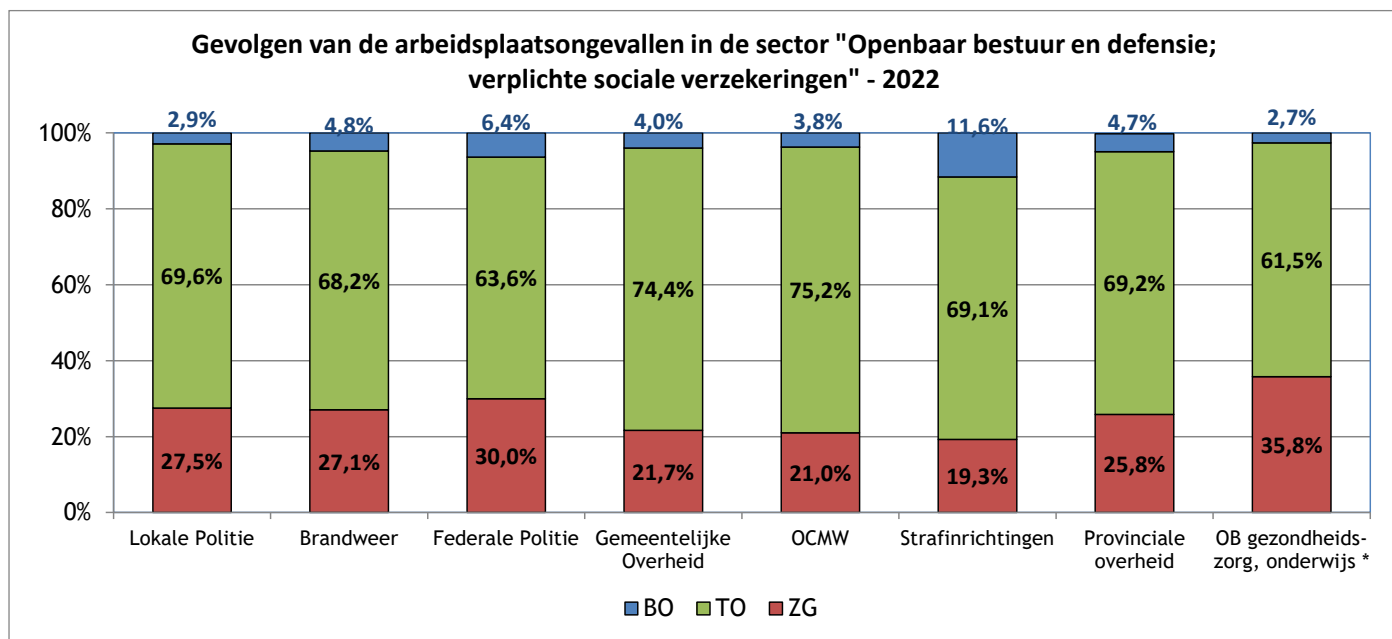
We stellen vast dat, voor alle deelsectoren, deze parameter in 2022 nog steeds significant lager ligt dan in 2019, behalve in de deelsector “Strafinrichtingen”, waar de waarde vergelijkbaar is met deze van 2019, en de “Federale politie”, waar we zelfs een stijging observeren in vergelijking met 2019.

In de deelsectoren “Locale politie” en “Brandweer” is het risico op arbeidsplaatsongevallen duidelijk hoger dan in de andere deelsectoren, met respectievelijk een waarde van 108,8 en 84,1 arbeidsplaats-ongevallen per 1000 VTE in 2022.

De meest opvallende trend in deze grafiek is ongetwijfeld de stijging van de graad in de periode 2020-2022 bij de “Locale politie”, en vooral bij de “Federal politie”. Dit is duidelijk een gevolg van het gestegen aantal aanvaarde arbeidsplaatsongevallen: bij de lokale politie zien we een stijging van 3.111 ongevallen in 2020 naar 3.706 in 2022, bij de federale politie van 661 ongevallen in 2020 naar 1.151 in 2022, bijna een verdubbeling.

In de volgende grafiek komen de gevolgen van de arbeidsplaatsongevallen in 2022 binnen deze subsectoren aan bod.

Grafiek 7.f: Gevolgen van de aanvaarde arbeidsplaatsongevallen in de sector "Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen" - 2022

In Grafiek 7.f tonen we de **gevolgen**, en dus de ernst, van de aanvaarde arbeidsplaats-ongevallen 2022 in de sector van het "Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen", opgedeeld volgens dezelfde deelsectoren die in Grafiek 7.e aan bod kwamen.

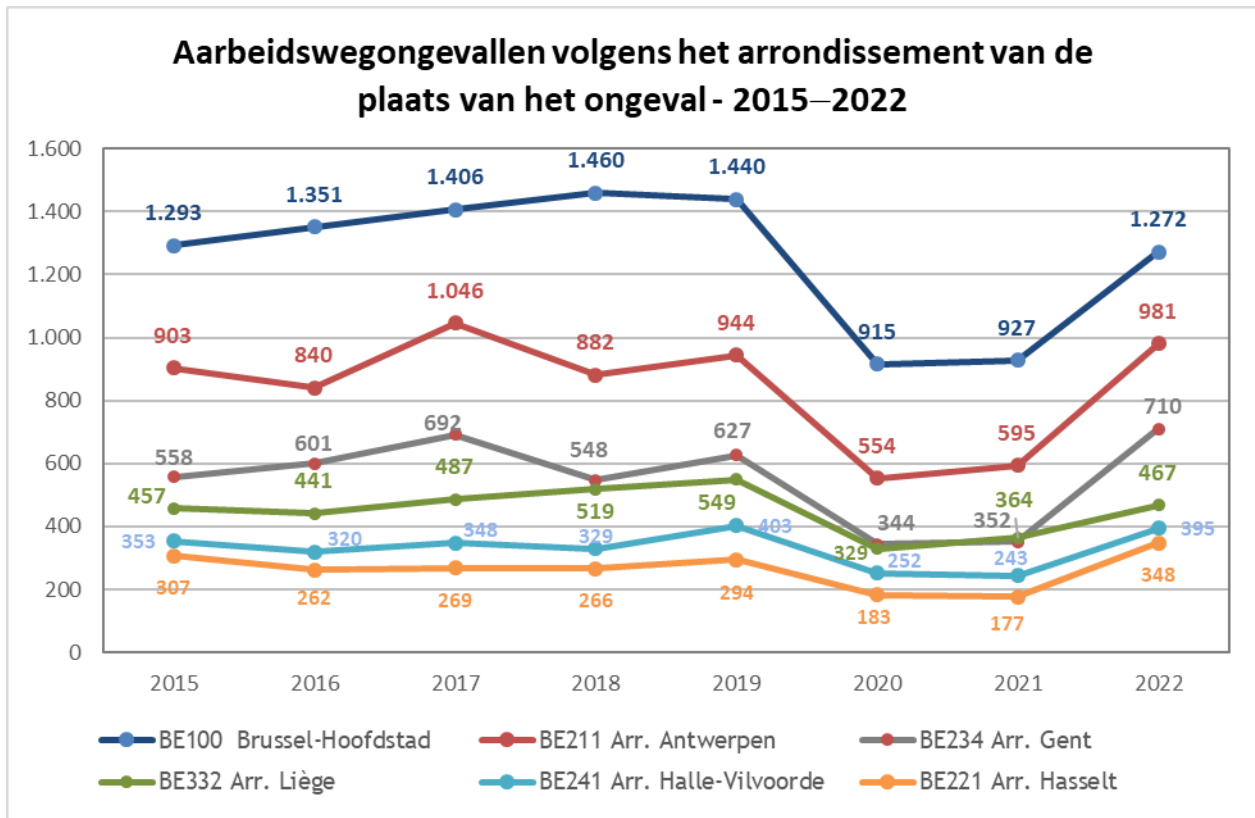
Bij de deelsectoren "Federale politie" (30,0%) en "Openbaar bestuur op het gebied van de gezondheidszorg, onderwijs, cultuur e.a. sociale dienstverlening met uitzondering van de sociale verzekeringen" (35,8%) is het aandeel van het aantal ongevallen zonder gevolgen (ZG) het grootst, terwijl bij de "Strafinrichtingen" het aandeel hiervan het kleinst is (19,3%).

De meeste ongevallen (volgens procentueel aandeel) met tijdelijke ongeschiktheid (TO) vallen voor bij "Gemeentelijke overheid (zonder OCMW)" (74,4%), "OCMW" (75,2%), terwijl het aandeel hiervan het kleinst is bij de deelsector "Openbaar bestuur op het gebied..." (61,5%).

Het meest opvallende aspect in bovenstaande grafiek is wellicht het grote aandeel van arbeidsplaatsongevallen met blijvende ongeschiktheid (BO) bij de "Strafinrichtingen" (11,6%).

8. ARBEIDSWEGONGEVALLEN

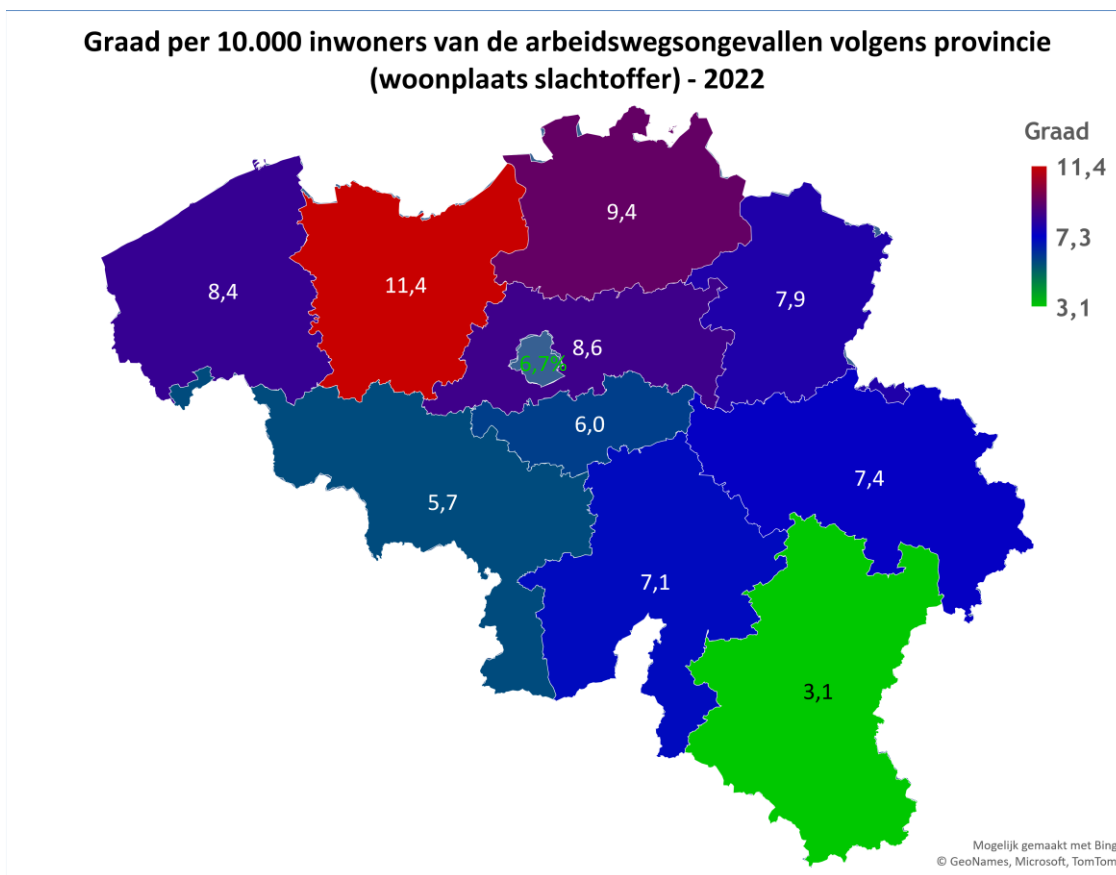
Grafiek 8.a: Evolutie van de arbeidswegongevallen in de publieke sector - verdeling volgens het arrondissement van de plaats van het ongeval (periode 2015–2022)

In Grafiek 8.a wordt de evolutie van de arbeidswegongevallen voor de zes arrondissementen met de meeste arbeidswegongevallen in 2022 (> 300) weergegeven. Men stelt vast dat het aantal arbeidswegongevallen in alle arrondissementen beduidend gestegen is in vergelijking met 2021, met een gemiddelde stijging van 56% voor deze zes arrondissementen, en dat dit aantal nog amper 2% onder het niveau van 2019 ligt. Het grotere aandeel telewerk in de arbeidsorganisatie lijkt dus nog weinig of geen invloed te hebben op het aantal arbeidswegongevallen.

De meeste arbeidswegongevallen doen zich voor in Brussel-Hoofdstad, gevolgd door de arrondissementen Antwerpen, Gent en Luik. Vooral de evolutie in het arrondissement Gent valt op, met meer dan een verdubbeling van het aantal arbeidswegongevallen tegenover 2021, en een stijging van 13,2% tegenover 2019.

Grafiek 8.b: Graad per 10.000 inwoners van de arbeidswegsongevallen in de publieke sector volgens provincie (woonplaats slachtoffer) – 2022

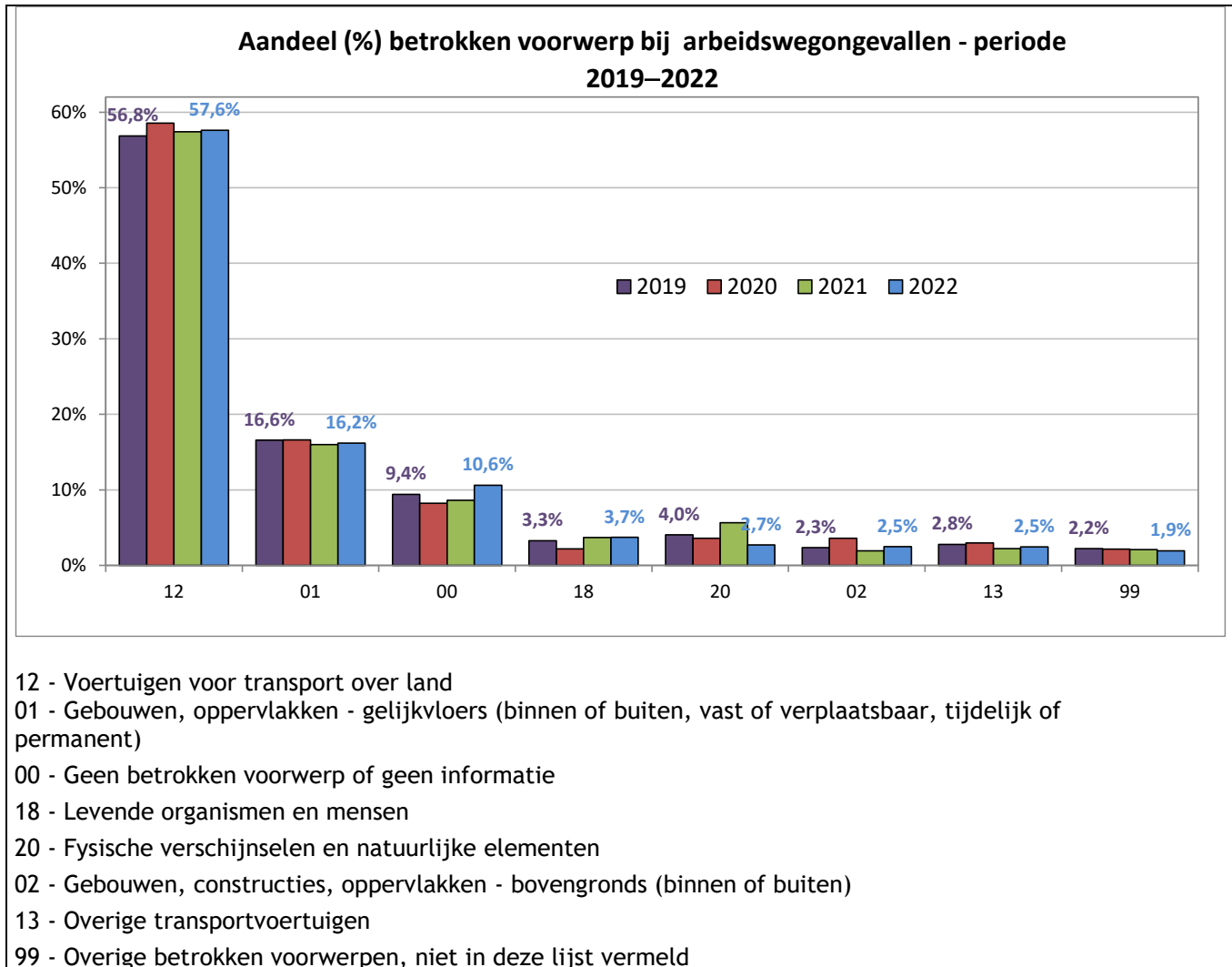

De bovenstaande kaart toont de geografische verdeling van de graad per 10.000 inwoners van het aantal arbeidswegsongevallen in 2022, verdeeld volgens provincie op basis van de woonplaats van het slachtoffer.

Deze parameter heeft duidelijk de hoogste waarde in de provincies Oost-Vlaanderen (11,5) en Antwerpen (9,4), gevolgd door Vlaams-Brabant (8,6) en West-Vlaanderen (8,4). Ook hier scoort Oost-Vlaanderen, met Gent als belangrijkste arrondissement, dus opvallend slecht.

Daarnaast is er nog een andere opvallende vaststelling: terwijl het bij de graad van de *arbeidsplaatsongevallen* volgens woonplaats (provincie) van het slachtoffer vooral de *Zuidelijke* provincies zijn die hoge waarden laten optekenen, zie Grafiek 4.h, ligt het zwaartepunt bij de graad van de *arbeidswegongevallen* overduidelijk bij de *Noordelijke* provincies. Een eenvoudige verklaring lijkt er niet te zijn voor deze vaststelling.

Grafiek 8.c: Evolutie van het aandeel (%) van het betrokken voorwerp gelinkt aan de afwijkende gebeurtenis bij arbeidswegongevallen (periode 2019–2022)

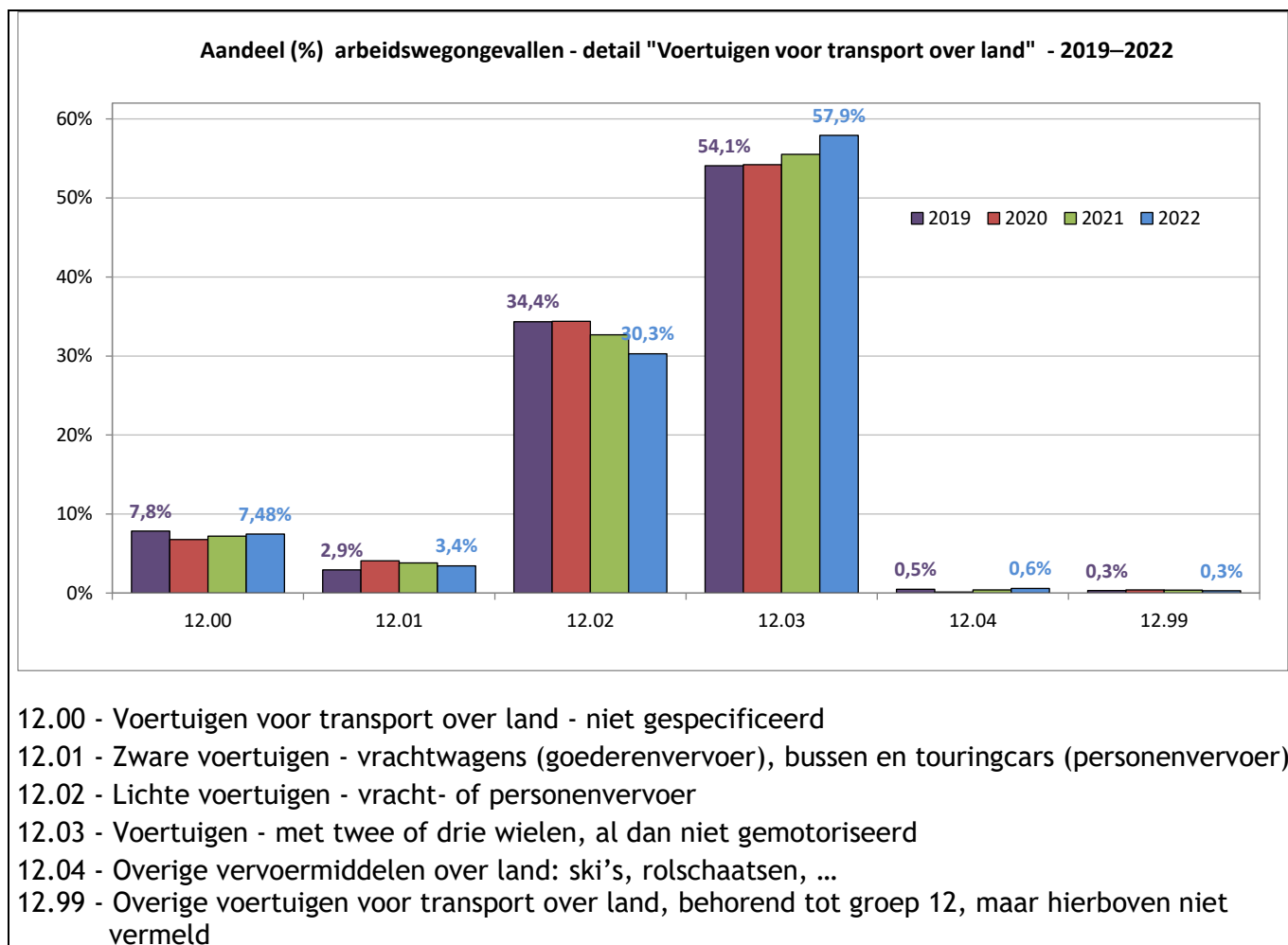

Bovenstaande Grafiek 8.c toont de evolutie van de verdeling van het procentueel aandeel binnen de categorie “betrokken voorwerp” bij een aanvaard arbeidswegongeval in de periode 2019-2022.

Hieruit blijkt dat “Voertuigen voor transport over land” veruit de belangrijkste categorie vormt, met een procentueel aandeel dat nagenoeg ongewijzigd is in vergelijking met 2021. Deze categorie wordt in Grafiek 8.d in meer detail toegelicht.

Verder hebben zich geen opvallende verschuivingen voorgedaan met betrekking tot het procentueel aandeel van het betrokken voorwerp gedurende deze laatste vier jaar.

Grafiek 8.d: Evolutie van het aandeel (%) bij betrokken voorwerp “Voertuigen voor transport over land” volgens het specifiek type betrokken voertuig (periode 2019–2022)

Grafiek 8.d toont in meer detail de evolutie van het procentueel aandeel van het specifiek type voertuig binnen de categorie “Voertuigen voor transport over land” bij een aanvaard arbeidswegongeval in de periode 2019–2022.

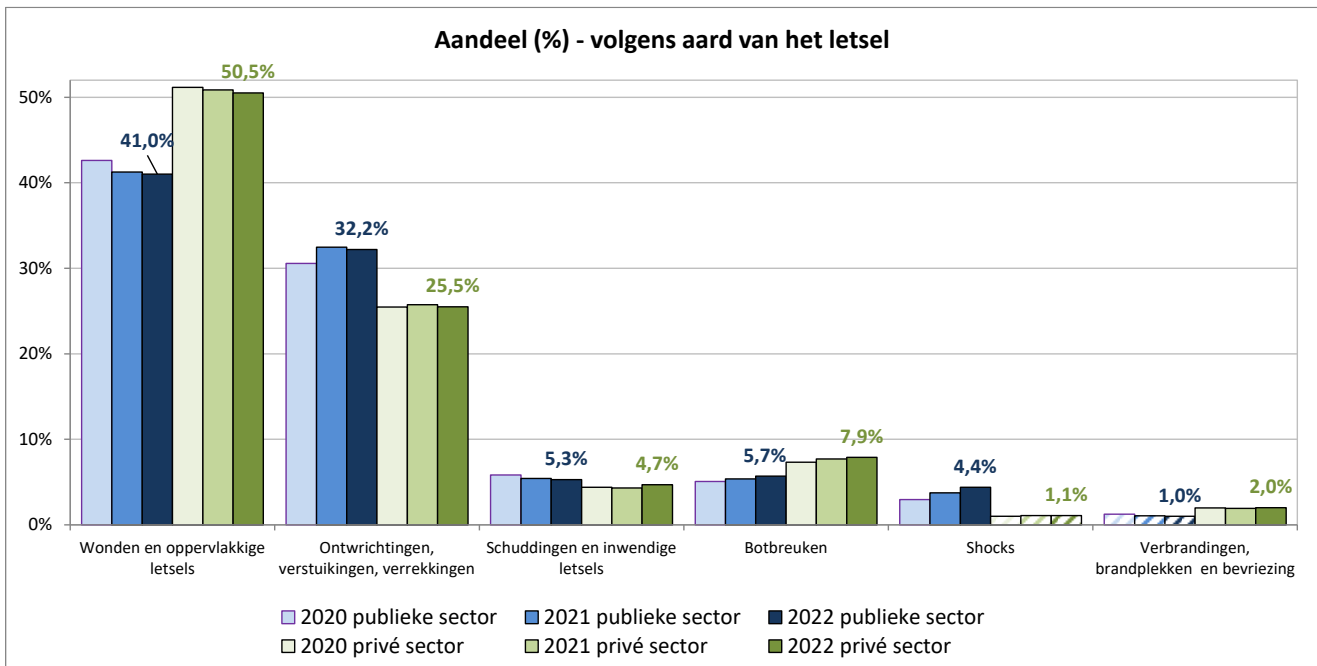
De deelcategorie “12.03 - Voertuigen - met twee of drie wielen, al dan niet gemotoriseerd” vertegenwoordigt duidelijk het grootste aandeel (57,9% in 2022), gevolgd door “12.02 - Lichte voertuigen - vracht- of personenvervoer” (30,3% in 2022). Het aandeel van deze eerste deelcategorie vertoont een stijging in 2022 in vergelijking met 2019–2021, terwijl het aandeel van deelcategorie 12.02 een daling vertoont in 2022.

Deelcategorie 12.03 omvat een aantal transportmiddelen die de laatste jaren aan populariteit hebben gewonnen, zoals elektrische fietsen en steps, en speedpedelecs. Helaas is het met de huidige codes niet mogelijk om deze apart toe te lichten.

9. VERGELIJKING TUSSEN DE KARAKTERISTIEKEN VAN DE ARBEIDSPLAATSONGEVALLEN IN DE PUBLIEKE SECTOR EN DE PRIVÉSECTOR VAN 2019 TOT 2022

Diverse variabelen met betrekking tot de ongevallen op de arbeidsplaats voor de publieke sector worden met elkaar vergeleken voor de periode 2020 tot 2022. Tevens wordt de vergelijking gemaakt met de gegevens van de privésector. Meer specifiek wordt, voor elke onderzochte variabele, het procentueel aandeel berekend voor de (tenzij anders vermeld) vijf belangrijkste categorieën van deze variabele in de publieke sector (met uitsluiting van de categorieën “overige” en “onbekende”, die samen meestal ±10% vertegenwoordigen), en vergeleken met de privésector. Hierna worden deze gegevens grafisch voorgesteld.

Grafiek 9.a: aard van het letsel:

Uit de vergelijking over de jaren heen in de periode 2020-2022 voor de publieke (en de privé) sector komen geen grote wijzigingen tot uiting. Deze vaststelling geldt voor alle variabelen die hierna worden bekeken, waarbij we benadrukken dat we enkel procentuele aandelen tonen in deze grafieken, geen absolute aantallen.

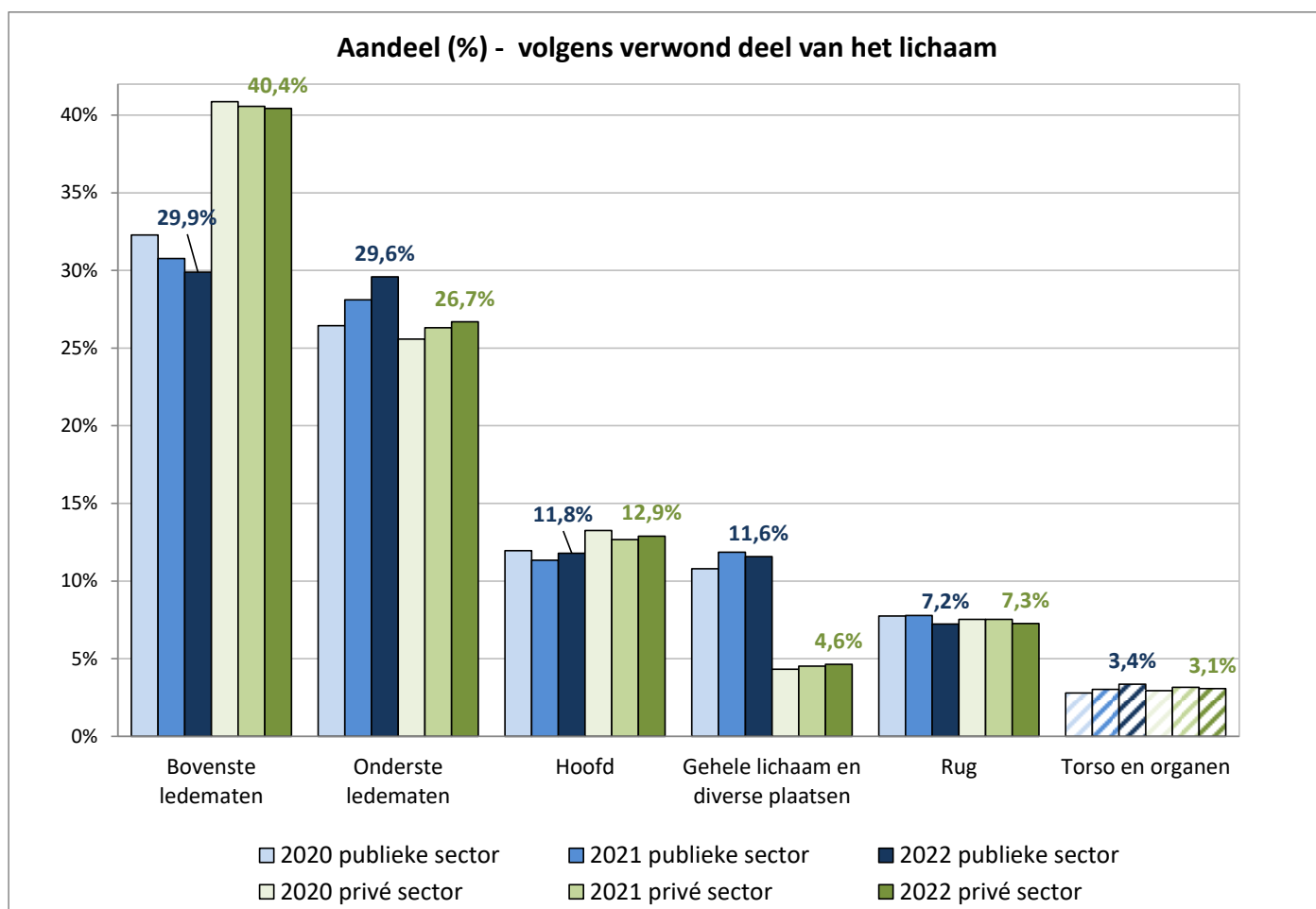
De meest opvallende evolutie met betrekking tot de aard van het letsel in de periode 2020-2022 is het stijgend aandeel van “Botbreuken” en “Shocks”, en het dalend aandeel van “Wonden en oppervlakkige letsels”, en dit zowel in privé als in de publieke sector.

Bij de vergelijking voor 2022 tussen de publieke sector en de privésector komen zowel gelijkenissen als verschillen naar voor. Zo ziet men met betrekking tot de aard van het letsel dat in de publieke sector de categorie “Shocks” (4,4%) deel uitmaakt van de vijf meest voorkomende categorieën, terwijl dit in de privésector geldt voor “Verbrandingen, brandplekken en bevrozing” (2,0%).

Grote verschillen tussen de data voor de publieke en de privé sector worden er in de meeste categorieën niet waargenomen. Wel komen in de privésector “Wonden en oppervlakkige letsels” vaker voor dan in de publieke sector (50,5% versus 41,0% in 2022), terwijl “Ontwrichtingen, verstuingen en verrekkingen” in de publieke sector (32,2%) iets vaker voorkomen dan in de privésector (25,5%).

Verder heeft het COVID19-jaar 2020 weinig of geen beduidende invloed gehad op het aandeel van de aard van de letsels, noch in de privé, noch in de publieke sector.

Grafiek 9.b: Verwond deel van het lichaam:

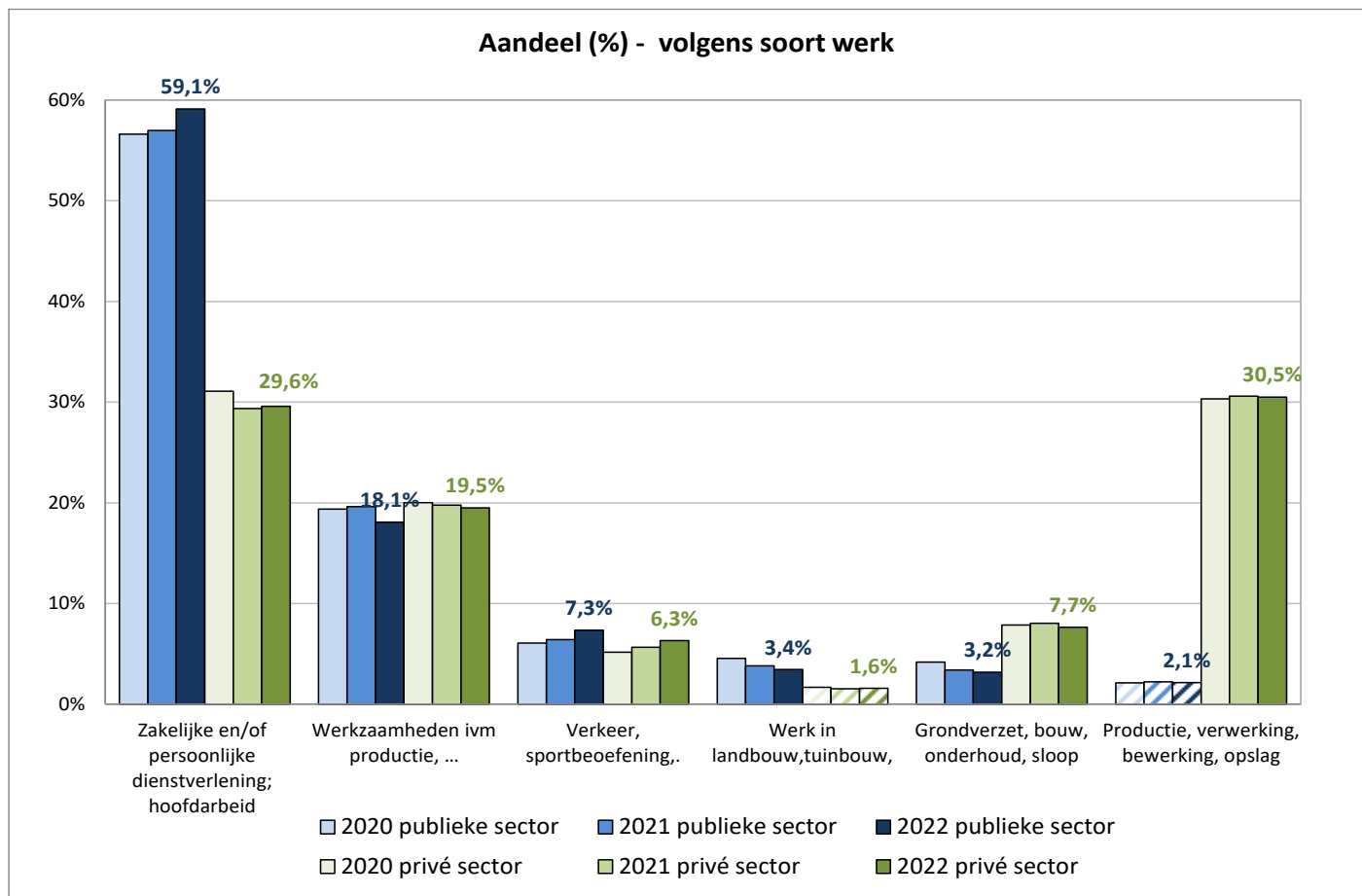
Bij de vergelijking voor 2022 tussen de publieke sector en de privésector ziet men dat de vijf meest voorkomende **verwonde delen van het lichaam** in procentueel aandeel zowel voor de publieke sector als voor de privésector dezelfde zijn.

Het procentueel aandeel van verwondingen aan de “*Bovenste ledematen*” is in de privésector (40,4% in 2022) hoger dan in de publieke sector (29,9%), terwijl het procentueel aandeel voor verwondingen aan het “*Gehele lichaam en diverse plaatsen*” in de publieke sector (11,6%) significant hoger ligt dan in de privésector (4,6%).

Ook in deze grafiek merkt men weinig invloed van het Covidjaar 2020 op het aandeel van het verwond deel van het lichaam.

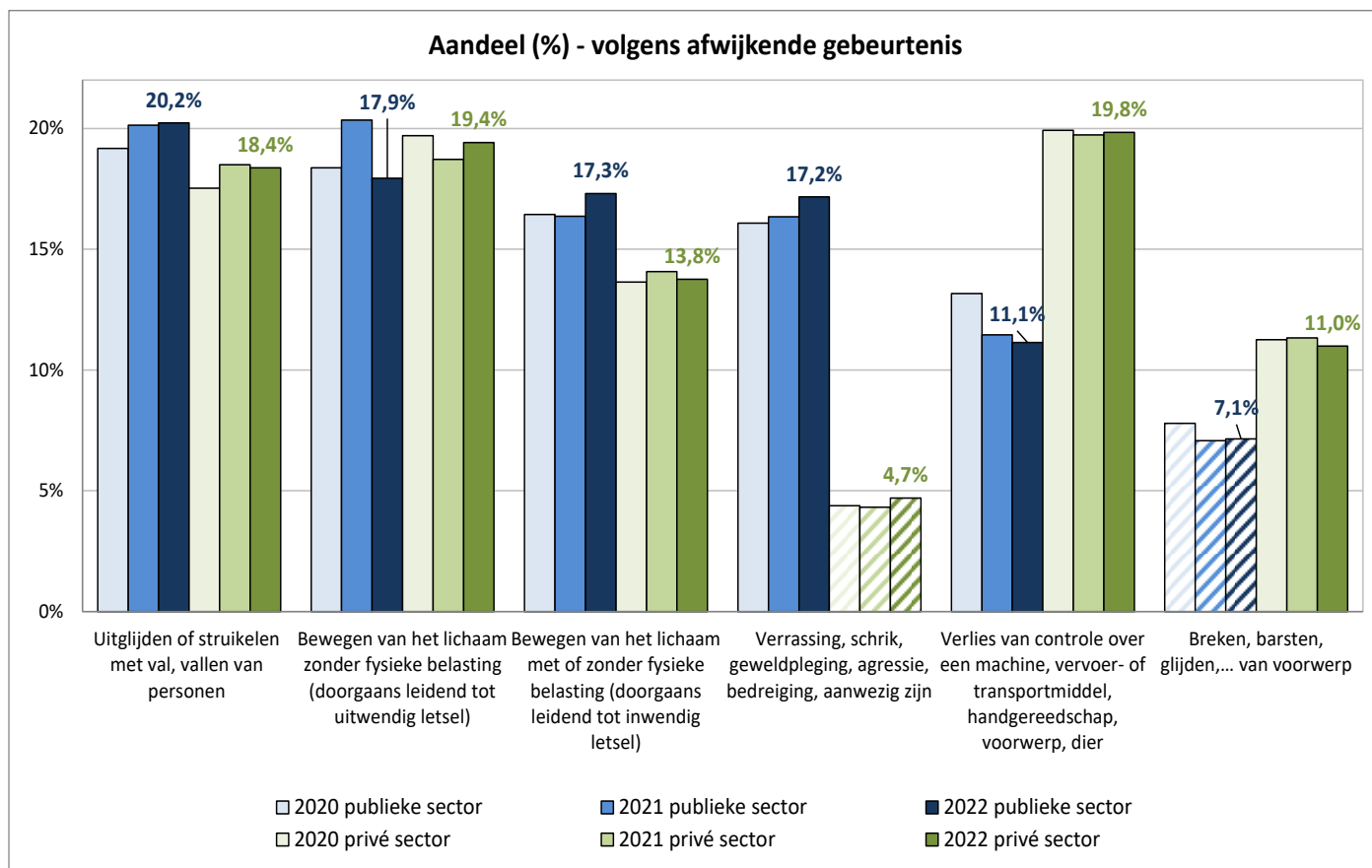
De duidelijkste verschuiving tekent zich af in de publiek sector bij het stijgend aandeel van verwondingen aan de “*Onderste ledematen*” in de periode 2020-2022, en het dalend aandeel van “*Bovenste ledematen*”.

Grafiek 9.c: Soort werk

De specificiteit van de publieke sector/privésector komt sterker tot uiting in het **soort werk**: “*Zakelijke en/of persoonlijke dienstverlening; hoofdarbeid*” maakt in 2022 59,1% uit van het soort werk bij arbeidsongevallen in de publieke sector, terwijl in de privésector dit slechts 29,6% is, en waar hier “*Productie, verwerking, bewerking, opslag*” een aandeel van 30,5% vertegenwoordigt, een categorie die niet tot de vijf belangrijkste van de publieke sector behoort.

Grafiek 9.d: Afwijkende gebeurtenis:

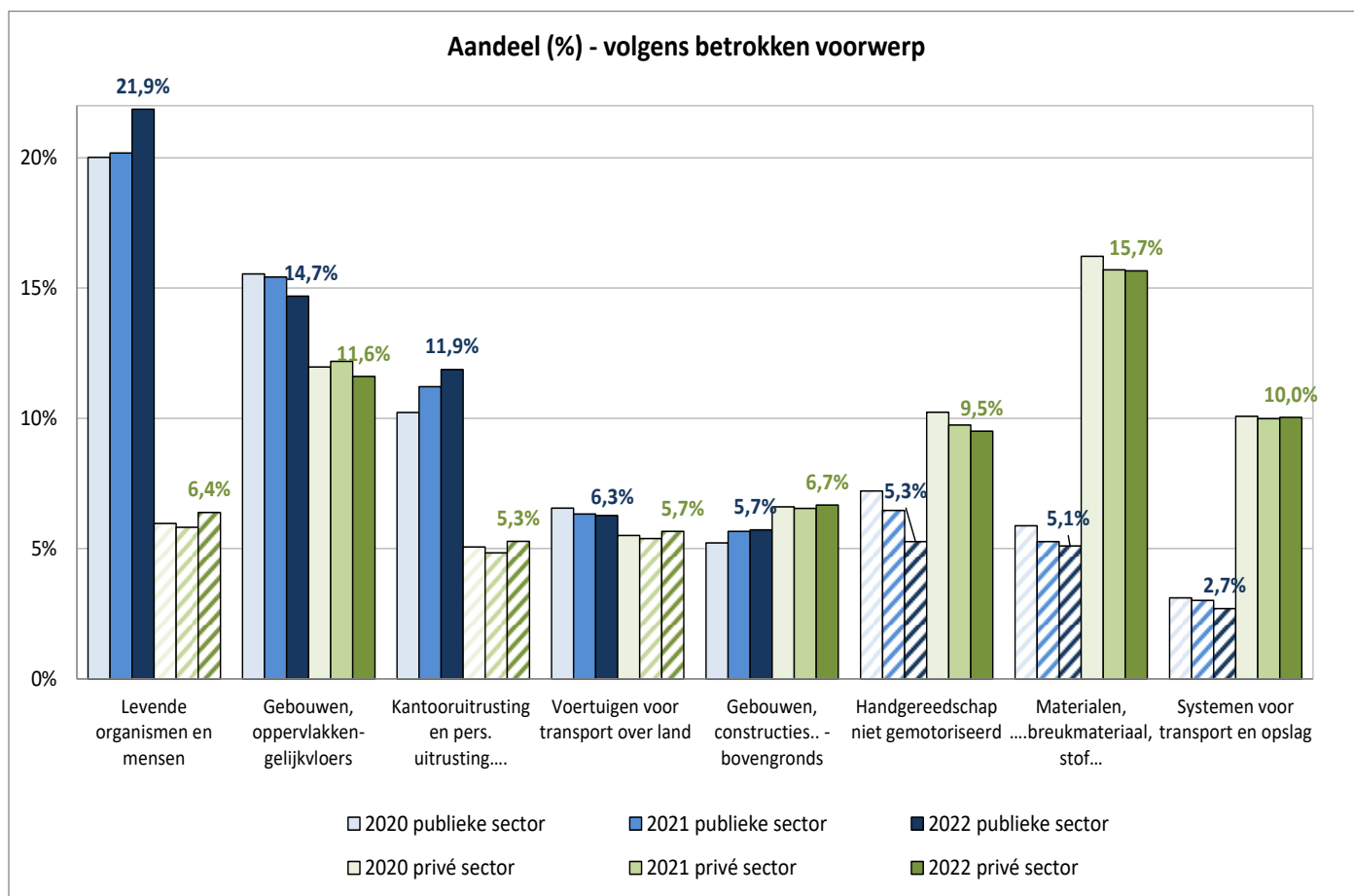

In bovenstaande Grafiek 9.d wordt het procentueel aandeel van de **afwijkende gebeurtenis** bij arbeidsplaatsongevallen in de publieke en privésector voor de jaren 2020-2022 getoond (met uitsluiting van de categorieën “Overige” en “Onbekende”, samen goed voor ±5,4%).

Bij de afwijkende gebeurtenis is een opmerkelijk verschil zichtbaar tussen publieke en privé sector. Waar “*Verrassing, schrik, geweldpleging, agressie, bedreiging, aanwezig zijn*” behoort tot de top 5 van 2022 in de publieke sector (17,2%), komt dit eerder zelden voor in de privésector (4,7%). In de privésector komt dan wel “*Breken, barsten, glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp*” voor in de top 5 van de proportioneel meest voorkomende afwijkende gebeurtenissen (11,0%), terwijl dit in de publieke sector niet het geval is.

“*Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) over een machine, vervoer- of transportmiddel, handgereedschap, voorwerp, dier*” maakt in de privésector in 2022 19,8% uit van het totaal aantal arbeidsongevallen op de arbeidsplaats, terwijl dit in de publieke sector aanzienlijk lager (11,1%) is.

Grafiek 9.e: Bij de afwijkende gebeurtenis betrokken voorwerp

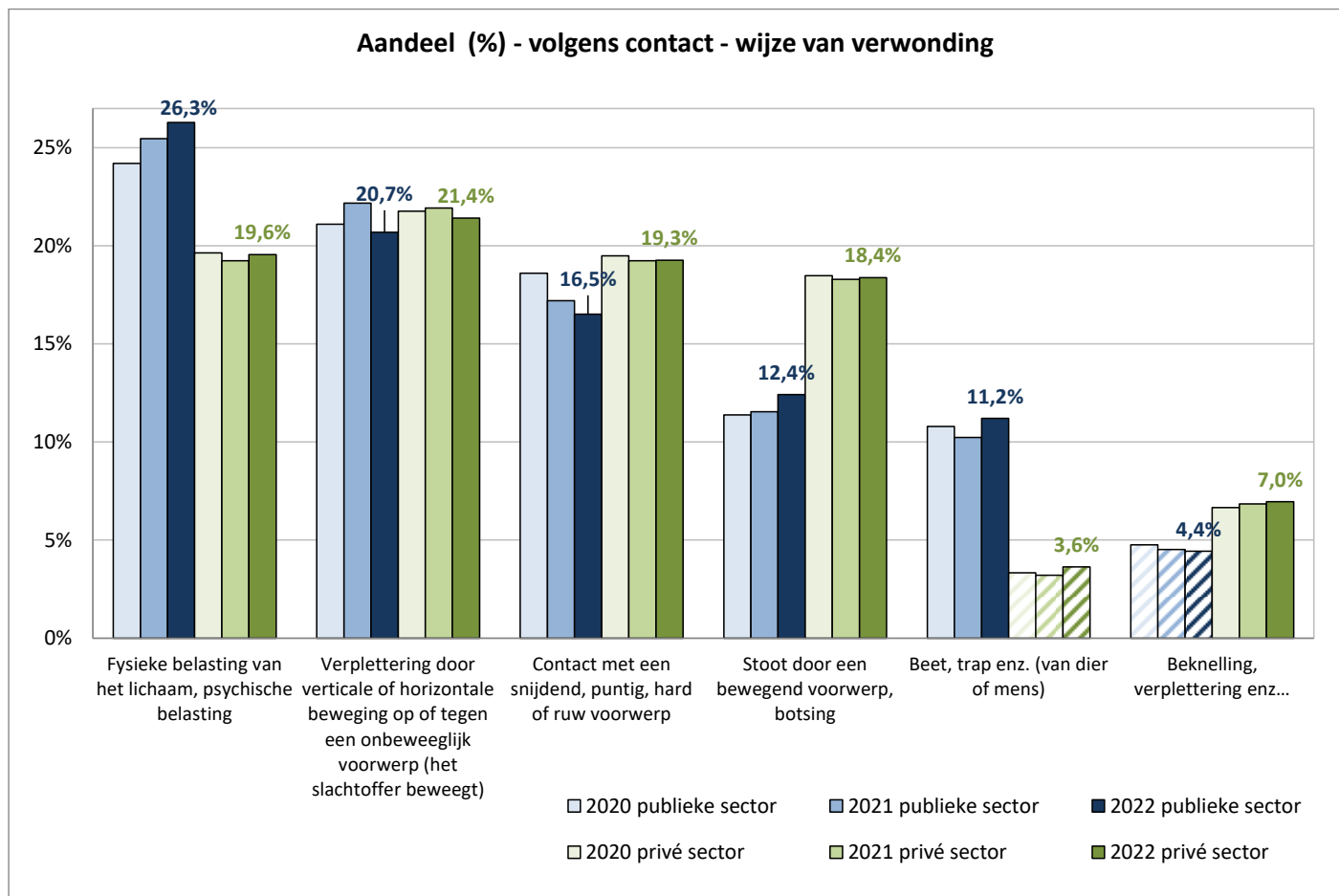
In bovenstaande Grafiek 9.e worden de 8 categorieën **betrokken voorwerp** met het hoogste procentueel aandeel in de publieke sector geselecteerd (met uitsluiting van de categorieën “Overige” en “Onbekende”, samen goed voor ±16% in 2022).

Wat het **betrokken voorwerp** betreft merkt men een duidelijk verschil op tussen de publieke sector en de privésector.

Zo komen arbeidsongevallen met als betrokken voorwerp “*Levende organismen en mensen*” (21,9% in 2022, een duidelijke stijging tegenover 2020-2021), “*Kantooruitrusting en persoonlijke uitrusting, sportuitrusting, wapens en huishoudelijke apparaten*” (11,9% in 2022) en “*Voertuigen voor transport over land*” wel voor in de top 5 van de publieke sector maar niet in de top 5 van de privésector. In de top 5 van de meest voorkomende bij arbeidsplaatsongevallen betrokken voorwerpen in de privésector heeft men dan wel “*Materialen, objecten, producten, onderdelen van machines of voer- en vaartuigen, breukmateriaal, stof*” (15,7%), “*Systemen voor transport en opslag*” (10,0%) en “*Handgereedschap niet gemotoriseerd*” (9,5%) die dan niet voorkomen in de top 5 van de publieke sector.

In de publieke sector was in 2021 “*Handgereedschap niet gemotoriseerd*” nog goed voor het vierde grootste procentueel aandeel (6,5%) van het betrokken voorwerp bij arbeidsongevallen, terwijl “*Gebouwen, constructies, oppervlakken - bovengronds (binnen of buiten)*” in 2022 behoort tot de lijst van vijf belangrijkste categorieën betrokken voorwerp, wat niet het geval was in 2021.

Grafiek 9.f: Contact - wijze van verwonding

Bovenstaande Grafiek 9.f toont het procentueel aandeel van de belangrijkste categorieën van **contact - wijze van verwonding**.

Ook hier springen een aantal verschillen in het oog tussen de private en publieke sector. Terwijl de categorie “*Fysieke belasting van het lichaam, psychische belasting*” het hoogste aandeel vertegenwoordigt in de publieke sector (26,3%, een stijging tegenover 2020-2021), is dit de categorie “*Verplettering door verticale of horizontale beweging op of tegen een onbeweeglijk voorwerp (het slachtoffer beweegt)*” in de privésector (21,4%).

Ook is het aandeel van de categorie “*Stoot door een bewegend voorwerp, botsing*” duidelijk hoger in privésector (18,4%) in vergelijking met de publieke sector (12,4%), terwijl het omgekeerde geldt voor de categorie “*Beet, trap enz. (van dier of mens)*” (3,6% versus 11,2%).